Влада - Радам !

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України

№ 76 (826) ♦ Субота, 23 квітня 1994 року ♦ Ціна договірна

ДИВІТЬСЯ, ХТО ПІШОВ. ПОБАЧИМО, ХТО ПРИЙШОВ

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Тепер слово за історією

Заключне засідання Верховної Ради України дванадцятого скликання

Знову, як і чотири роки поспіль, у сесійному залі Верховної Ради України зібралися народні обранці — майже у повному складі. Одначе цього разу вони не приймали ні законів, ні постанов чи якихось рішень.

Народні депутати зібралися на своє останнє, прощальне засідання. Як сказав у теж прощальному слові Голова Верховної Ради України Іван Плющ, тепер слово за історією, яка розсудить, що за цей час було зроблено доброго, корисного, а де було припущено помилок.

Однак історія історією, але можна певно сказати, що своїй наступниці нинішня Верховна Рада передає в цілому добру естафету. Адже саме їй судилося прийняти вікопомні документи: Декларацію про державний суверенітет, Акт про державну незалежність України, закони, які заклали правову основу нашої держави. Разом з тим були створені підвалини для функціонування усіх державно-правових інститутів, умови для подальших демократичних реформ.

Прийнявши Звернення до новообраних народних депутатів та громадян України, Верховна Рада дванадцятого скликання свою роботу завершила.

Після цього Голова Верховної Ради України провів прес-конференцію для українських та зарубіжних журналістів.

І. Плющ дав згоду балотуватися претендентом у кандидати на пост Президента України.

Звернення

Верховної Ради України дванадцятого скликання до новообраних народних депутатів та громадян України

Шановні колеги і співвітчизники!

Нинішня Верховна Рада України складає свої повноваження. Нам судилося відіграти справді історичну роль в утвердженні української державності. Ми пережили хвилини єднання, коли приймали Декларацію про державний суверенітет України. Акт проголошення її незалежності. За чотири роки закладено законодавчий фундамент розбудови демократичної правової держави. Сьогодні ми маємо всі її невід'ємні атрибути. Україну визнали 145 держав. Вона повноправно увійшла в європейське і світове співтовариство.

Верховна Рада України дванадцятого скликання при всіх її недоліках була стабілізуючим фактором у суспільстві, сприяла уникненню національного розбрату. Прийняті нею закони з питань громадянства, міжнаціональних відносин та захисту прав національних меншин високо оцінюються світовою громадськістю. Закликаючи новообраних народних депутатів зберегти позитивні надбання нинішньої Верховної Ради, хотіли б застерегти від тих прорахунків та помилок, яких ми припустилися. Нам не вдалося забезпечити в суспільстві належного ставлення до конституції та закону, узгодженості між гілками влади, центром і регіонами. Не виправдала себе практика передачі законодавчих функцій виконавчим структурам.

Ефективній роботі Верховної Ради України нерідко заважало політичне протистояння. Ми закликаємо нових парламентаріїв, політичні партії і рухи, їх лідерів не вдаватися до з'ясування стосунків у Верховній Раді, тим більше із залученням своїх прихильників. Такі дії, як правило, мають руйнівні наслідки в цілому для суспільства.

Звертаємося до народних депутатів, які приходять нам на зміну, зміцнювати державність України, її незалежність і територіальну цілісність, недоторканність кордонів. Хоч би до яких політичних течій чи релігійних конфесій ми належали, хоч би якої національності були, усі ми — громадяни України. Вона у нас на всіх одна.

Вирішенню цих завдань сприяло б якнайшвидше прийняття нової Конституції України.

Найважливішим сьогодні є прискорення виходу з економічної кризи, стабілізація та розвиток національної економіки, посилення її соціальної спрямованості. Досягти цього можливо на шляхах економічних реформ,забезпечення рівноправності всіх форм власності господарювання.Серйозних і невідкладних змін потребує фінансова, грошово-кредитна та податкова політика.

Належить далі вдосконалювати правову базу для ефективної боротьби із злочинністю, перш за все організованою, корупцією, зміцнення правопорядку, надійного захисту конституційних прав і свобод громадян.

Сподіваємося, що Верховна Рада України нового скликання продовжить роботу по зміцненню авторитету України як великої європейської держави, її економічної інтеграції з країнами СНД та іншими державами світу.

Закликаємо народних депутатів, усіх громадян об'єднати зусилля в розбудові України, зробити все можливе для збереження миру і злагоди в суспільстві. Тільки так ми зуміємо подолати труднощі, поліпшити життя людей. Ми віримо у ваші сили і мудрість, бажаємо вам плідної, конструктивної роботи на благо українського народу.

Верховна Рада України дванадцятого скликання.

м. Київ
22 квітня 1994 року

Розпорядження Президента України

Про невідкладні заходи щодо усунення наслідків Чорнобильської катастрофи в Поліському районі Київської області

1. Кабінету Міністрів України:

забезпечити до 1 вересня 1995 року відселення жителів з населених пунктів Поліського району Київської області, віднесених до зони безумовного (обов'язкового) відселення, для чого до 1 травня цього року вишукати можливість виділення Київській обласній державній адміністрації на 1994 рік із Фонду здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення додаткові капітальні вкладення в розмірі одного трильйона карбованців цільовим призначенням для будівництва житла;

за участю Київської обласної державної адміністрації вжити невідкладних заходів щодо докорінного поліпшення матеріально-технічного забезпечення медичних та освітніх закладів, налагодження телефонного зв'язку і транспортного сполучення між населеними пунктами Поліського району та містом Києвом;

розробити і затвердити до 1 липня 1994 року окрему програму усунення наслідків Чорнобильської катастрофи в населених пунктах Поліського району, з яких не відселяються жителі;

внести до 1 липня 1994 року на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо створення єдиного органу управління зон відчуження і безумовного (обов'язкового) відселення та щодо віднесення жителів, які постійно проживали, працювали на день аварії та продовжують проживати, працювати в населених пунктах, розташованих у зоні безумовного (обов'язкового) відселення, до другої категорії учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС.

2. Міністерству України у справах захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС за участю Академії наук України, Міністерства сільського господарства і продовольства України, Київської обласної державної адміністрації внести до 1 липня 1994 року на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції: щодо порядку використання земель у Поліському районі виходячи з щільності радіоактивного забруднення, родючості ґрунтів, демографічної ситуації собівартості та попиту продукції, яку вироблятимуть у районі;

доцільності збереження і утримання будівель та споруд, а також подальшого використання землі в зоні відчуження.

3. Звернути увагу Міністра сільського господарства і продовольства України Ю.Карасика на незадовільне виконання статті 6 Указу Президента України від 21 серпня 1993 року № 348 «Про додаткові заходи щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи» в частині організації та здійснення контролю за постачанням чистих продуктів харчування в зони, що постраждали від катастрофи на Чорнобильській АЕС, і зобов'язати його якомога в короткий строк усунути наявні недоліки.

4. Державній контрольно-ревізійній службі при Міністерстві фінансів України, Міністерству внутрішніх справ України провести до 15 червня 1994 року перевірку використання в 1992—1994 роках коштів, що передбачалися для ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, і подати матеріали перевірки Адміністрації Президента України.

Президент України Л.КРАВЧУК

м. Київ
22 квітня 1994 року

ГРУНТОВНА РОЗМОВА

В Україні з офіційною місією перебуває Генеральний секретар Західноєвропейського Союзу Вілем ван Ейкелен. 21 квітня його прийняв перший заступник Голови Верховної Ради України Василь Дурдинець. Відбулася взаємозацікавлена, відверта розмова, в ході якої були ґрунтовно розглянуті питання внутрішнього життя і міжнародного становища нашої держави.

ПОСТАНОВА ЦЕНТРАЛЬНОЇ ВИБОРЧОЇ КОМІСІЇ ПО ВИБОРАХ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ

Про призначення повторних виборів народних депутатів України у виборчих округах, де вибори не відбулися або депутата не було обрано в березні — квітні 1994 року

Центральна виборча комісія **постановляє:**

1. На підставі статей 14 і 48 Закону про вибори народних депутатів України призначити повторні вибори народних депутатів України у 112 виборчих округах, де вибори не відбулися або депутата не було обрано, на неділю, 24 липня 1994 року (перелік виборчих округів додається).

2. Встановити, що проведення повторних виборів здійснюють окружні і дільничні виборчі комісії в існуючому складі. Дозволити Президії ВР Криму, обласним, міським, районним у містах, селищним і сільським Радам народних депутатів за необхідності внести зміни до складу відповідних виборчих комісій або в окремих випадках утворювати їх у новому складі відповідно до вимог Закону про вибори.

3. Постанову опублікувати в газеті «Голос України» та оголосити в інших засобах масової інформації, перелік виборчих округів опублікувати в пресі.

Голова Центральної виборчої комісії І. ЄМЕЦЬ.
Секретар Центральної виборчої комісії І. ЦЕЛУЙКО.

ПЕРЕЛІК

виборчих округів по виборах народних депутатів України, де вибори не відбулися або не було обрано народного депутата України у березні — квітні 1994 року

м. Київ

Артемівський № 1
Ватутінський № 2
Гагарінський № 3
Голосіївський № 4
Дарницький № 5
Залізничний № 6
Індустріальний № 7
Ленінградський № 8
Лівобережний № 9
Оболонський № 10
Печерський № 11
Південний № 12
Подільський № 13
Прирічний № 14
Промисловий № 15
Троєщинський № 20
Харківський № 21
Центральний № 22

Республіка Крим

Залізничний № 24
Київський № 25
Ростовський № 26
Центральний № 27
Євпаторійський № 30
Керченський № 31
Сакський № 33
Ялтинський № 35
Красногвардійський № 39
Роздольненський № 41

м. Севастополь

Ленінський № 45
Нахімовський № 46

Вінницька область

Замостянський № 47
Ленінський № 48
Жмеринський № 50
Бершадський № 54
Вінницький № 55
Тростянецький № 60

Волинська область

Луцький-Центральний № 65
Нововолинський № 68
Ківерцівський № 71

Дніпропетровська область

Амур-Нижньодніпровський № 73
Бабушкінський № 74
Красногвардійський № 79
Ленінський № 80
Баглійський № 83
Гірницький № 86
Центрально-Міський № 92
Марганецький № 93
Новомосковський міський № 95
Павлоградський міський № 96
Апостолівський № 98
П'ятихатський № 104
Солонянський № 105

Донецька область

Калінінський № 109
Макіївський-Центральний № 133
Селидівський № 139
Новоазовський № 152

Житомирська область

Корольовський № 155
Житомирський сільський № 161
Чуднівський № 166

Закарпатська область

Ужгородський міський № 167
Свалявський № 173
Хустський № 176

Запорізька область

Токмацький № 187

Київська область

Білоцерківський міський № 207
Бориспільський № 208
Ірпінський № 211
Переяслав-Хмельницький № 212
Вишгородський № 216

Кіровоградська область

Олександрійський міський № 227
Гайворонський № 230
Новоархангельський № 232

Луганська область

Рубіжанський № 248

Львівська область

Галицький № 260
Левандівський № 262
Франківський № 265

Миколаївська область

Корабельний № 284
Центральний № 287
Первомайський № 289

Одеська область

Малиновський № 297
Центральний № 302
Чорноморський № 303
Ізмаїльський № 305

Полтавська область

Комсомольський № 320
Лубенський № 323
Миргородський № 324
Кобеляцький № 328
Хорольський № 332

Рівненська область

Володимирецький № 336
Костопільський № 340

Сумська область

Зарічний № 3[illegible]
Ковпаківський № 344
Лебединський № 352
Ямпільський № 355

Тернопільська область

Галицький № 356
Кременецький № 363

Харківська область

Вузівський № 366
Дзержинський № 367
Московський № 374
Салтівський N[illegible]

Херсонська область

Херсонський № 397

Хмельницька область

Заводський № 405
Славутський № 408
Старокостянтинівський № 415
Ярмолинецький № 417

Черкаська область

Соснівський № 419
Золотоніський № 420
Канівський № 421
Смілянський № [illegible]
Тальнівський № [illegible]

Чернівецька область

Першотравневий №432
Вижницький № 433

Чернігівська область

Прилуцький № 442

Володимир СКАЧКО, «Голос України»

Остаточний крах чи нове відродження?

ОПОЗИЦІЯ — ЯК ГРОШІ: АБО Є, АБО НЕМА

Лідер демократичного об'єднання «Україна» (41 політична та громадська організація) Левко Лук'яненко, підбиваючи попередні підсумки першого туру голосування на парламентських виборах, зазначив: так, мовляв, за попередні роки колишня національ-демократична опозиція так тісно зблизилася з владою, що розчинилася в ній, і це ввело народ в оману щодо демократичності офіційного Києва. А затим пан Лук'яненко сказав фразу справжнього опозиціонера: «Ми повинні радикалізувати позицію всіх демократичних сил щодо влади». Сказав так, ніби передбачав наслідки повторного голосування, після якого стало очевидно, що за незаперечного успіху новітніх комуністів розстановка політичних сил у новому парламенті істотно не відрізнятиметься від пасьянсу старої ВР, а про успіх чи неуспіх будь-якої політичної сили можна казати тільки з огляду на їхні передвиборчі претензії на мандати. Поясню: якщо МБР вустами лідерів В.Гриньова та Л.Кучми заявляв, що хоче 200 мандатів, а отримав десь до двох десятків, то це, звичайно, не є успіх. А про все інше діти образно говорять по-російськи: «кака была — така есть, все без изменения».

Точка зору

I

Під кінець роботи старої Верховної Ради України стало зрозуміло, що з точки зору розкладу політичних сил у країні склалася щонайменше дивна й малозрозуміла ситуація. Політологи й політики м'яко назвали її «неструктуроване суспільство», і це справді так. Але, як на мене, головною особливістю попереднього розвитку було те, що в суспільстві, в країні роль так званого політичного центру, який стримував крайнощі й уособлював безконфліктний розвиток, грав офіційний Київ: Верховна Рада, Президент, Кабінет міністрів, їхні вертикалі на місцях, а на них періодично «наїжджали» інші політичні сили то зліва, то справа. Чому періодично? Та тому, що переважну більшість часу новітні і «ліві», і «праві» говорили про потребу державотворення і прагнули «підставити плече». Наслідок цього «плечепідставляння» сьогодні відомий: згадайте економічне становище, рівень інфляції, наших зарплат щодо інших країн, яких ми запопадливо називаємо «цивілізованими».

Насправді «підставляння плеча» з обох боків назвали «конструктивною опозицією» і, на жаль, звели до отримання владних посад: чи то послом кудись, чи то представником Президента десь у районі, чи то навіть якимось міністром або його заступником.

II

Українське суспільство внаслідок такого державотворення та опонування опинилося в полоні двох небезпечних для свого поступу явищ. По-перше, запанувала ілюзія «оновленої влади». Причому тієї влади, яка керувала і сьогодні керує державою. Щоб погодитися зі мною, треба елементарно пригадати, як представників офіційного Києва критикували і націонал-демократи з просто демократами, називаючи їх «компартійними партократами», і соціалісти, а затим і комуністи, іменуючи «так званими демократами». Насправді при владі перебували й перебувають ті, хто комуністичні інтернаціоналістські ідеали з Москви змінив на київські ідеї незалежного державотворення. Ті, хто елементарно змінив синьо-червоний колір на синьо-жовтий, бо усвідомив переваги побудови незалежної України. А оновлено в цій владі хіба що новий інститут президентства, якого в УРСР просто не існувало. А щоб побачити, хто за кадровим складом сьогодні править бал, далеко ходити не треба — зайдіть до місцевої райради чи до держадміністрації.

Звичайно, нічого особливо поганого в цьому не було й немає, бо де ж одразу взяти стільки «національно свідомих кадрів». Націонал-демократи кинулися було «розмивати» старий номенклатурний моноліт... і через кілька місяців нагадували хвилю, яка налетіла на пірс. Зрештою, всі ми теж «колишні».

Другим негативним явищем стала відсутність іноваріантності перспектив розвитку і в економіці, і в політиці. Здійснювали те, що задумали у високих київських кабінетах, але й там чітко не усвідомлювали, куди і, головне, як прямувати. А опозиції, повторюю, не було, а отже, й нікому було щось конкретне і всебічне запропонувати, забезпечити йому всенародну підтримку і в такий спосіб стимулювати офіційну владу або до дій, або до протидії. Останнє давало б відповідь на запитання «Хто є хто?»

На жаль, реформатори (я не кажу «націонал-демократи») втратили роки, і першими оговталися від грудневого 1991 року потрясіння ті сили, які з великою натяжкою можна назвати «проукраїнськими». На відміну від офіційної та реформаторської невизначеної «жуйки» ці сили запропонували втомленому суспільству чіткі орієнтири: повертаймося назад, до ковбаси за 21 копійку, тоді було краще. Саме ці сили, а не влада чи реформатори, зрозуміли просту істину: привабливість — у чіткості й доступності постулатів. І не так важливо, звідки їх виголошувати: з броньовика чи з парламентської трибуни.

За «лівими» про свою опозиційність затим заговорили і націонал-, і соціал-, і ліберал-демократи, і ліберали, і хто завгодно, але поїзд уже пішов не в тому напрямку: вони і влада зробили одне одному взаємну медвежу послугу — злилися в бездіяльному екстазі захоплення від синьо-жовтого прапора тоді, коли треба було, вибачте за банальність, плуга перти й доводити: не нові кольори незалежної державності винні в тому, що немає ковбаси...

(Закінчення на 3-й стор.)

Остаточний крах чи нове відродження?

(Початок на 2-й стор.)

III

Що ж змінилося сьогодні? А нічого. Цитую виступ В.Чорновола на завершальному етапі V з'їзду Руху: «Хоча ми у Верховній Раді в меншості, опозиція для нас — не самоціль. Ми перейдемо до неї,а може, навіть до творення тіньових урядових структур, якщо вичерпаємо всі можливості порозумітися з «серединкою» Верховної Ради, посісти гідне місце в її керівництві і спробувати створити уряд реформ, що зможе зупинити економічне падіння держави і зубожіння народу. Наскільки реальний такий варіант розвитку подій, покажуть найближчі тижні». Приблизно таке ж сказав і Михайло Горинь.

Як на мене, то вже показали: рухівське, а за ним керівництво УРП так і не зрозуміло кілька дуже простих постулатів. По-перше, структурування суспільства відбувається, в принципі, за двох основних взаємопов'язаних процесів. З одного боку, усвідомлення своїх нових економічних, а затим і політичних інтересів різними прошарками населення. З другого — перерозподілу на цій основі владних повноважень і власності. Сьогодні відомі три головні шляхи проведення реформ в Україні: ліві вважають, що їх узагалі швидко проводити не треба (як зазначив лідер соціалістів О. Мороз, «спершу стабілізація — затим реформи»); ліберали та інші реформатори виступають за різною мірою ліберальні чи соціально орієнтовані, але прискорені реформи; так звана «партія влади» (МБР, до речі, також) обстоює повільніші темпи реформ через приватизацію латиноамериканського зразка, через корпоратизацію та оренду з викупом. Всі ці шляхи здатні «зупинити економічне падіння держави», проте народ виграє тільки від тих реформ, які зроблять його реальним власником, вибачте за масло масляне, реальної власності. Тож треба вибирати прискорені реформи з максимально соціальним обличчям і не «прагнути посісти гідне місце», а всіляко створювати привабливий імідж ринкових реформ, приватної підприємницької діяльності.

По-друге, час уже зрозуміти, що конструктив опозиції у всьому світі полягає не в угодовстві з владою чи «вибірковості критики» її кроків, а в безкомпромісному (звісно, конституційними методами) підштовхуванні влади, в пропозиціях своїх кращих варіантів розвитку на будь-яке, навіть на ідеальне, рішення. Тільки так створюються нові маяки і для влади, і для суспільства. Особливо для нашого, яке так звикло вірити й тонути у високих, зрозумілих і простих словах. А сьогодні ці слова, здається, знову готові сказати тільки ліві.

Як тут не пригадати вислів про те, що вдруге історія повторюється як фарс...

Микола НЕЧИПОРЕНКО, «Голос України»

ОСТАННЮ СВИТИНУ ЗНЯЛИ,

або Сучасна притча, написана... замість фейлетону

Вертався одного разу біднийпребідний чоловік з базару. Ледве стягнувся на курку. Має нарешті живність. А йшов лісом, коли не знати звідки — злодій: «Давай, що несеш!». Чоловік у сльози: пожалій не мене, а мою дитину. Тільки й прогодую її, якщо курка нестиме яйця. І злодій, уявіть, змилостивився.

Наступного дня той чоловік завітав до церкви, щоб охрестити дитину. Піп охрестив і каже: чув, ти курку придбав, то неси її. І хоч як селянин пояснював, умовляв, щоб для дитини зосталася курка, нічого не вийшло. Так піп-здирник відібрав те, чого навіть злодій не дозволив собі взяти, — ось цим ким одкровенням-звинуваченням кінчалася та давня притча.

А тепер — про те, що сталося зі швейним об'єднанням «Дніпро» з Дніпропетровська. Пошивають там дитячий та жіночий одяг. І досить добротний. Адже в останні роки підприємство невпізнанно змінилося — технічно переоснастилося, віддавши перевагу імпортному устаткуванню. Тепер унадилися сюди навіть зарубіжні замовники — з Австралії, Італії та Фінляндії.

Швейники не стали їм відмовляти, бо збагнули: більше зароблять валюти — кращі матимуть перспективи і населення забезпечуватимуть бездоганними виробами. Поволі об'єднання і нагромадило на рахунку в Дніпропетровському філіалі колишнього союзного зовнішеконембанку 395 тисяч, як тоді казали, інвалютних рублів.

Щоб це були дуже великі кошти, то ні, звичайно. Навпаки, нашим швейникам за європейськими мірками платили мізер. Та дніпропетровці і цьому були раді. Заступник директора об'єднання пояснює, що дуже берегли й дуже надіялися на валюту жінки-швачки. Не витрачали на іномарки чи якісь там забаганки, а залишали на закупівлю заморської сировини і запчастин до імпортного устаткування.

Тим більше, що наставали вже часи, які тепер обернулися на економічну кризу. А об'єднання сподівалося здолати труднощі. Вважали принаймні, що до зупинки підприємства діло не дійде. І тому надіялися вчасно і розумно розпорядитися своїм валютним рахунком...

Одначе «Укрексімбанк», на який перетворився колишній філіал Зовнішекономбанку, несподівано вихлюпнув відро холодної води на гарячі голови швейників: ваш рахунок... заморожений, і край. Почекайте, мовляв. Бо дуже скрутно державі...

Ситуацію в Україні швейники розуміли. Але ще краще знали, яка вона на їхньому підприємстві. Коли негайно не закупити запчастини, то невдовзі — амба. Куди тільки не потикалися, які тільки двері не відчиняли наполегливі дніпропетровці. Нарешті одержали відповідь, підписану заступником голови правління державного експортно-імпортного банку України: « За дорученням Кабінету міністрів України Укрексімбанк розглянув вашого листа і повідомляє, що, на жаль, валютні кошти об'єднання були використані і на сьогодні реальної валюти немає».

Зрозуміли? Це ще гірше, ніж випадок з бідним чоловіком і попом-здирником. Навіть гірший, коли б злодій з вашої хати поцупив коштовності. Залишалася б надія спіймати злодія, а тут хоч кричи пробі — усе даремно. В чому дніпропетровці й переконалися. Вони ж бо почали вимагати свого, тим більше, що саме домовилися про постачання сировини з Німеччини, Франції і Південної Кореї.

Коли хочете знати, дніпропетровці зважали на становище держави, яка їх безцеремонно й безсоромно обікрала, — якщо вже з дозволу уряду їхні інвалютні рублі кимось використані, то спочатку пропонували тому ж урядові відшукати резерви для оплати відповідних контрактів, укладених підприємством з інофірмами, а згодом — бодай звільнити постраждале «Дніпро» від валютного податку, щоб воно дістало змогу поповнити втрачене і не «впасти». Перегодом генеральний директор об'єднання Ганна Безсмертна розсилала в усісюди листи з проханнями то подати швейникам елементарну фінансову допомогу, то залишати підприємству всю зароблену ним валюту, а не відправляти п'ятдесят відсотків на аукціон.

Дніпропетровці, по суті, односторонньо добром пропонували рідному урядові, як йому гідно й порятувати власну честь і виправдатися перед ошуканим двотисячним колективом жінок. Та на всі звернення швейники одержували й одержують відмови. На зразок того, що «питання не може бути розв'язане позитивно» або «вважаємо за недоцільне».

Порадили швейникам позиватися в суд на Кабінет міністрів України. А як накажете інакше? Хіба не уряд винен у тому, що спершу наші жінкишвачки майже за безцінь, як наймички, працювали на зарубіжних замовників, а потім у них уже ці відібрали ті мізерні, зароблені ними інвалютні рублі?

Жінки є жінки. Судитися з урядом їм, з'ясувалося, не страшно. Їм шкода уряд — це ж буде прецедент, всі кинуться вертати своє, і Кабінет міністрів, рідний, чого доброго, збанкрутіє.

Сумну притчу про попа, можливо, склали затяті атеїсти. Але ця сучасна притча нічим неспроможна пом'якшити відповідну думку про уряд...

В об'єднанні повідомили, до речі, цікаву подробицю. Вже двічі подолали дніпропетровці коло інстанціями — від низу до самісінького вершечка. Першого разу лист за листом дістався аж до Вітольда Фокіна. Але уряд Вітольда Павловича пішов у відставку. Вдруге швейники ось-ось мали відчинити двері прем'єра-земляка Леоніда Кучми. Тільки зібралися їхати до нього, а він теж залишив посаду. Чи починати третій похід?

Якщо справді такий ефект, така принаймні прикмета, то чом би й ні?

Дніпропетровськ.

Дивіться, хто пішов. Побачимо, хто прийшов

Травень 1990 року.

З пошти 1991 року

Верховна Рада оголосила про незалежність України. Всі мої односельці підтримують і схвалюють таке рішення. Сподіваємося, що наші працелюбні люди допоможуть Україні вийти з кризового економічного становища. Але й парламенту треба діяти в більшій злагоді між собою. І уряду необхідно давати розумні поради, а не змінювати щомісяця Кабінет міністрів. Треба в злагоді розумно виходити з кризи. Скінчилися часи, коли союзні міністерства обдирали Україну як людину. Ми позбулися ярма колонії, яке носили стільки десятиріч! Тепер працюватимемо самі на себе.

Дмитро БУРЛЮК.

Рябушки
Лебединського району
Сумської області.

Я щиро бажаю Україні добра і радий, що вона нарешті стала незалежною. Тепер у нас немає адміністративно-командного московського центру, усе залежить тільки від нас самих. Тож краще працюймо і зводьмо міцний фундамент нашої незалежності. Квітучу незалежну Україну можна створити тільки працею, правдою, честю людей, які щиро люблять свою землю.

Василь СЛЄСАРЄВ.

Черкаси.

З пошти 1992 року

Наш сімейний бюджет зменшується, жити стає важче — ціни зростають, дотацій немає. Вчора, 14 грудня 1992 року, на сесії Верховної Ради України один з депутатів (забув прізвище) закликав усіх відновити Компартію. Ще й дивувався: чого ми боїмося? Дійсно, чого їм боятися, коли вони всі перебувають в органах державного управління? У них усе в руках. Та вони хочуть ще більше! А що ж нам, простим смертним, робити? Так, сьогодні нам жити важко, але віримо в затрашній день! Власними руками, працею ми можемо зробити щасливими себе, своїх дітей, але більшовизмові в Україні — ні!

Микола ЧЕРЕШНЯ.

Глеваха
Васильківського району
Київської області.

Я й мої товариші вважаємо, що поки владу в своїх руках тримають комуністи, ніякої перебудови не буде. І хоч би як Голова Верховної Ради не піклувався про народ — нічого не вийде. Хай би подивився, що роблять його соратники на місцях: крадуть усе, що можна красти, будують дачі за рахунок заводів. Якщо з'являються товари — забирають собі, а народові кажуть, що це «згори» нічого не дають. А куди ж воно все дівається, те, що виробляється для потреб людини? А як вони вибиралися в депутати — це ж ні для кого не таємниця, і як виконують свої обіцянки — це ми теж бачимо і відчуваємо на собі. А тепер вони заявляють, що виступають від імені народу. Але якого народу? Народ — це ж ми, обмануті ними.

М.ЛУК'ЯНЧЕНКО.

Запоріжжя.

Листопад 1990 року.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Флот поділено. Поки що на папері

На україно-російських переговорах в Севастополі щодо ЧФ обговорено 2 питання: принципи поділу флоту по кораблях і розведення кораблів в місцях їх базування. Запропонована для обговорення від самого початку зустрічі українською стороною загальна кількість кораблів — 833 була занижена делегацією Росії у два з половиною раза. Проте, після детального вивчення даної проблеми експертами, делегації зійшлися на цій цифрі. Тому під час переговорів було досягнуто згоди в основному питанні — про те, що 164 бойові кораблі і допоміжні судна відходять Україні, що становить 18,3 відсотка плавскладу ЧФ. А решту, 31,7 відсотка кораблів, які, згідно з домовленостями президентів двох держав, належать Україні, вона готова продати Росії за світовими цінами. Одразу після досягнення цієї домовленості українська сторона запропонувала підписати угоду.

Щодо розведення військово-морських флотів двох держав на Чорному морі, то російською стороною було проявлено нерозуміння. На всі запропоновані Україною варіанти, Росія відповідала одним: «Український флот повинен піти з Криму». Делегація РФ наполегливо пропонувала, щоб російський флот базувався в Севастополі, як головній базі, а також у Балаклаві, Донузлаві, Керчі та Феодосії, а український флот шукав собі іншого місця. Зважаючи на серйозні розходження, сторони у цьому питанні не дійшли компромісу. Отож цей аспект проблеми щодо ЧФ залишається для остаточного з'ясування президентами України та Росії. Питання використання інфраструктури на севастопольській території не ставилося. Отож поділ кораблів на папері відбувся. Але як це станеться практично? Представники Міністерства оборони України розцінюють переговори як перший реальний успіх.

Тарас ПЕТРІВ.

Севастополь.

Подарунок з Країни Ранкового Сонця

Черкащину відвідав посол Японії в Україні пан Сьодзі з дружиною. «Замість візитної картки, — сказав він, — я дарую Черкаській обласній лікарні пакет медикаментів для лікування 10 тисяч чоловік протягом трьох місяців». Під час зустрічі Сьодзі Суедзава з представником Президента у Черкаській області Василем Цибенком обговорили шляхи співпраці, встановлення побратимських зв'язків між містами Японії і Шевченкового краю.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Ризик і думка знавців

Сенсаційною можна назвати подію, що сталася в культурному житті Чернівців. Недавно створений симфонічний оркестр обласної філармонії, який перебуває ще в стадії творчого зростання, ризикнув виступити разом з видатним фортепіанним дуетом з Голландії у складі Ганса Кнавена і Тамари Бойко. Виконувалися складні фортепіанні твори Баха та Моцарта.

Після концерту фахівці зазначили: «То була висока музика».

Чернівці й надалі запрошуватимуть для творчої співпраці зарубіжних музикантів.

Василь БАБУХ.

Христофор ГРУША, незалежний оглядач

«Я ЗАРАЗ СКАЗЮСЬ!..»

У київському театрі імені Франка — прем'єра: «Талан» Старицького у постановці Ірини Молостової. Як учили в школі, ця п'єса розповідає про нелегку долю талановитої української актриси до революції і до проголошення незалежності.

Мотив надто знайомий, але не поспішайте відмахуватись, спектакль вийшов несподівано смішний.

Талановиту (але безталанну) актрису Лучицьку грає Поліна Лазова. Герої вистави поділені надвоє: одні щиро люблять Лучицьку, інші її так само щиро не люблять, а є ще й такі, що переходять з однієї фракції в другу, як то заведено поміж українцями й донині.

Епізоди, присвячені народній любові до Лучицької, зворушливо нагадують ще не забуті картини на тему «Надія Костянтинівна Крупська в тісному колі батрацько-пролетарського студентства», тут усе цнотливо й дуже по-нашому, свідомий глядач сидить виструнчившись і пишається мовчки.

Зате усі інші епізоди дають публіці змогу розслабитись. Тут франківці виставляють ціле гроно чудових комедійних талантів — Юлію Ткаченко, Наталку Сумську, Леся Задніпровського. Прекрасний Яків Сиротенко в ролі Кіра Івановича Гирявого, просто віртуозний Богдан Бенюк (Аврам Семенович Юркович). Його фраза «Я зараз сказюсь!» здається мені ключовою для вистави. «Сказюсь» — це ніби символ того, що з нашою культурою було і що ще буде.

Особливе місце у «Талані» належить Анатолію Хостікоєву. Він грає Антона Квітку, малоросійського панича, що закохався в Лучицьку і з тої причини з'їхав з глузду в другому акті. Хостікоєву цього мало. Він виходить з того, що у нашій літературі й у нашому менталітеті тема «талану» (безталання, лихої долі, страченого життя, украденого щастя і такого іншого) надто широка — і Хостікоєв грає все це одним махом, додаючи сюди дещо від Отелло і навіть деякі ознаки вестерну. Хто б міг запідозрити, що у мирній п'єсі можна так хвацько стріляти!

Усе це Хостікоєв робить печально-іронічно — та ж таки тема «я зараз сказюсь!» просвічує в ньому від самого початку, задовго до самого божевілля. Це ризикована гра, на яку здатен лиш великий артист.

... У програмі сказано, що «Талан» — драма. Те, що бачимо на сцені — швидше комедія. Якщо це й помилка, то дуже цінна — театр, нехай і мимоволі, обсміяв наше сентиментальне безталання, яким ми чомусь завжди пишалися. Знайшли чим...

На знімку: сцена з вистави «Талан».

Знімок Миколи БОРИСКА.

Європейська стабільність та її майбутнє

У Києві проходила міжнародна конференція: «Безпека в Європі: центральноєвропейський компонент». Український центр досліджень проблем міжнародної безпеки відреагував на пропозицію Президента Л. Кравчука про створення в Центральній Європі зони стабільності і безпеки, розробив і висунув на обговорення відповідну концепцію.

Спеціалісти з Центральної Європи, США, Росії та НАТО, запрошені на конференцію, не дійшли спільної думки щодо запропонованої концепції. Європейці, хоч і погоджуються, що Західна Європа не здатна реально проводити власну політику безпеки і гарантувати її країнам колишнього соцтабору, не можуть домовитися про принципи концепції, форми гарантів безпеки і місце, де буде координаційний центр. Представники НАТО, хоч не заперечують, що центральноєвропейські держави найближчим часом не зможуть увійти до цього союзу, запитують: чи потрібна нова організація в Європі, коли вже існує ЄС і програма Партнерства заради миру.

Учасники конференції погодилися в одному: поки держави Центральної Європи залежатимуть від змін у російсько- американських відносинах — стабільності у регіоні не буде.

Наталія ФІЛІПЧУК.

Щаслива трійня

23-річний лейтенант Роман Бойко після закінчення Камишинського військового училища не встиг звикнути до нових обов'язків та місця служби, як дружина Світлана подарувала йому відразу двох донечок і синочка.

Не так часто у Запоріжжі народжуються трійні: в обласному управлінні статистики повідомили, що торік в області зареєстровано один факт — у Мелітополі.

Міськвиконком, розглянувши клопотання командування військової частини, надав для тимчасового поліпшення житлових умов сім'ї Бойка трикімнатну квартиру. Разом з ордером щасливий і заклопотаний татусь отримав з рук мера міста Олександра Головка й матеріальну допомогу — 10 мільйонів карбованців...

Начальник військової частини Григорій Ященок підписав також клопотання на адресу керівництва автомобільного заводу з проханням виділити молодій багатодітній сім'ї легковий автомобіль за пільговою ціною.

Володимир ДУПАК.

Запоріжжя.

А музика звучить...

У Сумах відбувся третій міжнародний фестиваль органної та камерної музики. Упродовж тижня під склепінням Троїцького собору звучали вокальні та інструментальні твори класичного репертуару у виконанні митців з Франції, Польщі, Росії, України.

Фестиваль, свого часу ініційований органістом Сумської філармонії Орестом Ковалем, має незмінний успіх у шанувальників високого мистецтва. Ось і цього разу концерти відвідало кілька тисяч сумчан та гостей міста.

Завтра — Вербна неділя

Одне з найцікавіших свят — за тиждень до Великодня, що вочевидь сягає своїми коренями у дохристиянські вірування, називається Вербна неділя. Перед нею — Вербна субота, свято дітей. Цього дня діти ходили від церкви до церкви із свяченою гілкою верби. Готуючись до вечірньої відправи в церкві, шукали велику гілку. Кому вона траплялася, той вважався щасливим.

У Вербну неділю святять вербу, заздалегідь під церкву навозять багато вербового гілля. Коли завершується відправа і священик вже скропив гілля свяченою водою, діти навипередки стараються дістати вербу й проковтнути по кілька «котиків», щоб горло не боліло. А хлопці та дівчата билися свяченою вербою, примовляючи:

Будь великий, як верба,
А здоровий, як вода,
А багатий, як земля!

У Галичині примовляли так:

Шутка б'є — не я б'ю,
Віднині за тиждень
Буде в нас Великдень!

Взагалі свяченій вербі у нас в Україні приписується магічна сила. Коли навесні вперше виганяють худобу на пасовисько, то обов'язково свяченою вербою, «щоб нечисть не чіплялася до тварин». А під час граду гілля свяченої верби викидають на двір — «щоб град припинився».

У народній медицині верба також відіграє значну роль. За старих часів знахарі варили свячені гілки разом з цілющими травами і давали такий відвар хворим — від пропасниці, ревматизму, збивали гарячку. Відваром свяченої верби мочили голову, щоб не боліла. А товчене листя прикладали до ран.

Відомо, що коли Спаситель їхав на ослі, то люди встеляли йому дорогу пальмовим гіллям. В Україні, як відомо, пальма не росте. А тому вибір наших предків упав на вербу. Звичай святити саме це дерево дуже старий. Ще в «Ізборнику» (1073 рік) згадується про Вербний празник. Данило Паломник (1095—1108), відвідуючи Єрусалим, побачив там на березі Йордану «древіє много». То були пальми, що нагадали нашому землякові рідне чернігівське «вербіє».

За книгою Олекси Воропая «Звичаї нашого народу»

А через тиждень — Великдень

Світле Христове Воскресіння, Пасха — найбільше і найулюбленіше свято християн. Оживає вся природа, земля вкривається зеленню. Оновлюється і дух людини. Церковні співці закликають не любити одне одного, прощати. На Великдень освячується їжа, а коли родичі, близькі вітають одне одного з Христовим Воскресінням, то тричі цілуються. Після великого Посту Церква дозволяє вживати різну скоромну їжу. А без паски важко собі уявити світлий празник Великдень. До нього — ще тиждень. Тож маємо ще час підготуватися.

Пропонуємо кілька рецептів паски.

Паска солодка — старовинна

Цей рецепт подаємо тогочасною лексикою — щоб повіяло старовиною рідного. А для допитливих — це той випадок, коли можна обкластися словниками і знайти незрозумілі слова, чи запитати у людей похилого віку. Вони пам'ятають...

Узяти кварту молока, закип'ятити, всипати фунт борошна питльованого в широку посудину і розвести теплим молоком. Сюди всипати 1/8 фунта цукру, додати винну чарку дріжджів і поставити, щоб сходило. Це буде опара. Відбити окремо, без білків, 50 жовтків, додати цукру 1,5 фунта і розбивати годину. Після цього всипати борошна 2 фунти та дві столові склянки опари. Тісто місити 3 години. Потім поставити в тепле місце. Коли підійде, викласти на стіл, додати 1/8 фунта коров'ячого масла і довго місити. Розділити на кавалки і вмістити у високі форми, заповнивши на 1/3. Верх змазати збитим яйцем. Пекти в духовці чи печі — не дуже жарких.

Паска за сучасним рецептом

Продукти: 0,5 кг борошна, склянка (250 г) молока, 50 г дріжджів, 250 г цукру, 10 жовтків, 125 г коров'ячого масла, ваніль.

Технологія: борошно просіяти, масло розтопити, дріжджі розтерти з частиною цукру. Кипляче молоко влити в борошно (120—150 г). Коли охолоне, додати дріжджі. Нехай сходить у теплому місці. Розтерти жовтки з рештою цукру, влити опару і все це перемішати з рештою борошна. Дуже ретельно місити, аж поки не відставатиме від рук (близько години). Потім додавати розтоплене масло і знову вимісити. Всипати дрібку солі, ванілі. І знову поставити в тепле місце, щоб тісто зійшло. Верх покрити збитим яйцем.

Ганна РОМАНЦОВА, «Голос України»

КОРАБЛИК ПОКИ ЩО ПАПЕРОВИЙ

Термін «медицина катастроф» увійшов до словника українських медиків у квітні 1986-го. Саме після Чорнобильської трагедії, мов гриби після радіаційного дощу, в СРСР почали з'являтися центри медицини катастроф. Один з них — Київський — минулого року об'єднано з лікарнею швидкої допомоги і реорганізовано у Науково-Практичне Об'єднання швидкої медичної допомоги та медицини катастроф. Розповідає завідувач лабораторією теорії швидкої допомоги та медицини катастроф НПО Володимир Волошин:

Раніше ніби і кафедри теорії швидкої допомоги та медицини катастроф існували, і докторські та кандидатські захищались... Але Чорнобильська аварія висвітлила реальний стан справ. Ми опинилися абсолютно безпорадні перед трагедією, метушилися, перестраховувалися... А в цей час гинули люди разом з тими, хто мусив (і намагався) їх рятувати.

Та й взагалі наша система організації швидкої допомоги не пристосована до дій у вогнищах масових санітарних втрат. Бо навіть у повсякденному житті — що маємо? Трапилася дорожньо-транспортна пригода, травмовано людину, а «швидка» з'являється через півгодини. При ушкодженні, скажімо, головного мозку, за цей час можуть розпочатися незворотні зміни... Де була «швидка»? Відповідають: або не було бензину, або забарилися через хронічного хворого, якому надавали допомогу. Виникає питання: а чи повинна цим займатися саме ця служба? Існувала ж колись система, коли функції «швидкої» й невідкладної медичної допомоги були чітко розмежовані. Ці служби кілька разів роз'єднували, потім об'єднували знову. Тому основна риса, притаманна «швидкій» — оперативність — якось стерлася, загубилася.

У НПО ми створили п'ять бригад швидкого реагування за новим принципом. Вони весь час знаходяться в режимі очікування, готові в будь-який момент виїхати на місце катастрофи чи аварії для надання кваліфікованої меддопомоги на місці або транспортування потерпілого. До нас таким чином потрапляють лише жителі Києва. Місту потрібно мінімум дві такі бригади (так само замало столиці і однієї клініки швидкої допомоги). Є проект вертолітної площадки і є надія, що колись вона таки з'явиться. Поки дія бригад швидкого реагування обмежується кордонами міста.

Тут найнагальніша проблема — створення корпусу парамедиків. Це — середній медперсонал, який може надавати хворому першу медичну допомогу (наприклад, заінтубувати хворого, підключити внутрішньовенну систему). У нас це виконує лікар, витрачаючи дорогоцінний час. І «швидкій» не обов'язково кудись мчати. Виклики біля чергового телефону повинен приймати лікар. Він одразу може визначити, потрібно транспортувати хворого чи ні, чи є потреба в лікарях — можливо, досить санітарів, які ліки хворому вжити до приїзду медиків. Так,здебільшого, і поставлено службу «швидкої» в усьому світі.

Виникає ще одна організаційна проблема. При стихійних лихах чи катастрофах організовувати рятувальні роботи повинен одноосібно (!) мер міста чи представник президента в області. Природньо, бо керівництвом лікаря, бо тільки лікар знає ціну телефонних дзвінків та всіляких узгоджень. А що ж ми чинимо натомість? Створили Мінчорнобиль, комітети і комісії. Але (не приведи, Господи) вибухне Рівне чи Запоріжжя, картина кращою не буде. Час міняти психологію всім — від Кабінету Міністрів і до пересічного громадянина. І почати — з горезвісного медичного всеобучу, але на іншому рівні. Дивитися, як на твоїх очах помирає дитина і нічого не діяти — злочин! Незнання закону не звільняє від відповідальності, то чому невміння надати першу медичну допомогу звільняє від будь-яких загальнолюдських зобов'язань? А як тоді із совістю?

Сьогодні НПО розробляє спільно з Мінздравом Концепцію організації швидкої медичної допомоги та медицини катастроф, в основу якої покладено створення корпусу парамедиків. Але без державної підтримки вона ризикує залишитися звичайним паперовим корабле́м. Який нікого не врятує.

Лідія МАРТИНЕНКО, підполковник міліції

БІГ, СПОВНЕНИЙ БОЖЕВІЛЛЯ

Навряд чи сьогодні вдасться встановити походження слова «бігуни» (є кілька версій), але факт залишається фактом: «підліткові війни» у Кривому Розі стали явищем, яке вже важко приборкати. Сутички між угрупованнями (вік юнаків, здебільшого, від 15 до 18 років) — тепер будні: минулого року зареєстровано понад 140 бійок із застосуванням саморобної зброї, в результаті яких четверо підлітків загинуло і 98 поранено.

Із розмови з хлопцями.
— Хто такі «бігуни»?
— Це ніби «національна гвардія» у межах мікрорайону. Перебувати у ній вважається за честь. Ми здебільшого збирались, озброювалися самопалами, палицями, молотками... Усе закінчувалося бійкою. Вона була начебто курсом молодого бійця.

Зневірившись у цінностях батьків, «бігуни» намагаються будувати свою зону життя. Але часто-густо так жорстоко, що вона опиняється поза життям, закінчуючись у прямому розумінні «зоною».

... Вечір. У БК ім. Б.Хмельницького танці. Натовп підлітків (не менш як 300 чоловік) — у захисного кольору куртках і фуфайках, зручних у русі, в напівтемряві усі — на одне обличчя. Маса рухається, ніби одне ціле, утворивши кілька щільних кіл. Серед гамору мало хто почув крик хлопчини, який повільно осів посеред зали. Ситуація спрацювала, як команда. Вмить танець перетворився на бійню. Спритно сунувши «каракуль» за пасок, підлітки почали молотити один одного. Міліції вдалося розірвати ряди.

... Наведений епізод — початок минулорічної січневої війни між ворогуючими групами «Зарічна» та «Уфімська». По нетривалому перемир'ї бойові дії відновилися у травні. Помста засліплювала, збільшуючи кількість жертв. Після дискотеки заріченці скористалися підтримкою юнаків з м. Терни (група «17-й квартал»). Об'єднавшись для удару, вирішили зчинити бійку під «дахом» матчевої зустрічі футболістів на шкільному майданчику мікрорайону Зарічний.

Міліція знайшла на ігровому полі 20 самопалів, 12 вибухових пристроїв та 6 малокаліберних патронів. Тридцять «футболістів» було доставлено у відділ внутрішніх справ. «Матч догравався» за гратами...

Отже, явище прогресує і немає й досі відповіді — чому? Міліція робить свою справу — гасить вогонь, але хто дослідить ситуацію.

У місті понад десять ворогуючих груп, кожна з яких налічує до 30—40 чоловік. Найактивніші «бігуни» житлового масиву Зарічний. Не випадково: у мікрорайоні з 65 тисячами чоловік (молоді до 29 років близько тридцяти тисяч), жодного палацу культури, жодного спортмайданчика, жодного клубу. Зате — пивні бари, «чаркові». Єдиний клуб «Молодість», що колись об'єднував близько 500 підлітків, зараз їм уже не належить. Це означає, що ще 500 юнаків та дівчат стануть «бігунами», поповнюючи і без того тривожний ряд. А загалом у Кривому Розі у підлітків відібрано 12 клубів і передано комерційним структурам.

Сотні горищ та підвалів стали місцями тусовок, а для декого — і ночівлі. Тут зберігаються і викрадені речі, зброя, нехитре їство. Минулого року з горищ і підвалів було доставлено в органи внутрішніх справ понад тисячу юнаків та дівчат.

Жовтневий РВВС неодноразово передавав повідомлення голові райради, кільком службам з вимогою розв'язати питання щодо горищ. Хто такі «бігуни», пояснювати немає потреби, тому міліція сподівалася на зрозумілий відгук. На жаль, у відповідь — лише мовчання. І місто озброюється, «бігуни», власне, — «бікфордів шнур». Звідки зброя? Секрет дуже простий: Кривий Ріг — суцільний полігон для вибухових робіт (у гірничорудній промисловості вони застосовуються на кожному кроці). Крім того, «трясуть» колишні шкільні тири, «виручають» (за пляшку горілки чи пачку чаю) військові частини. Як кажуть, самого біса можна купити на центральному базарі...

Ще позаторік відбулася розширена колегія УВС області та Криворізького міськвиконкому. Народилося спільне рішення «Про заходи запобігання хуліганським проявам серед неповнолітніх та молоді».

На жаль, знову все залишилося на папері. Порожнім звуком залишається і програма «Молодь», покликана визначати молодіжну політику у місті.

Одне слово, біг, сповнений божевілля, триває...

Дніпропетровськ.

Фотоетюд Валерія ІНЮТІНА.

Василь БАБУХ, «Голос України»

ПРИВИД ЗОНИ БРОДИТЬ БУКОВИНОЮ

Чернівецька область однією з перших в Україні розробила концепцію (і досить виважену) поступового впровадження на своєму терені зони найбільшого зовнішньоекономічного сприяння. Доклала до цього рук і розуму група науковців Чернівецького державного університету імені Юрія Федьковича на чолі з відомим економістом, академіком Ігорем Школою. Буковинці невеликим числом голосів схвалили цю ідею і благословили на втілення в життя під час референдуму.

Хоча на урядовому рівні перед нею опущено шлагбаум — ентузіасти створення вільної економічної зони не втрачають надії на кращі часи. Ось уже втретє влаштували вони в Чернівцях наукову конференцію з цього питання, запросивши до участі в дискусії економістів з Канади, Німеччини, Польщі, Румунії.

Тон на зібранні задавали буковинські вчені, які ознайомили гостей з новими нюансами своєї концепції щодо перетворення краю в процвітаючу оазу. Повну солідарність з ними висловив у своєму виступі на конференції представник Президента України в Чернівецькій області Іван Гнатишин.

Чернівецька область.

Вчені сіли за граматику

В Донецькому держуніверситеті завершила роботу міжнародна науково-теоретична конференція «Функціональна граматика», присвячена проблемам унормування понятгєвого і термінологічного апарату цього нового напрямку у світовій мовознавчій практиці. В її роботі взяли участь провідні вчені із Франції, Польщі, Білорусі, України, Росії. Це засвідчило актуальність і наукову значущість проблематики конференції.

Юрій ДОЦЕНКО.

Донецьк.

Богдан БЕРЕКЕТА, «Голос України»

Маніфест із минулого

Григорій Гуртовий — допитливий дослідник історії міст і сіл Волині, а особливо — населених пунктів Луцького району. У 1957 році створив він в старовинному містечку Торчин Історичний музей, який сьогодні має звання народного. В цьому містечку і живе Григорій Олександрович. З цією людиною цікаво спілкуватися, завжди дізнаєшся щось нове з минулого. Ось і недавно при зустрічі Григорій Олександрович розповів про цікавий історичний документ, знайдений в день святої Трійці, 14 липня 1767 року, в Торчині.

— У народі цей документ називався «Торчинський маніфест», а в дійсності — «Проект статус плебеї», — розповідав Григорій Гуртовий. — Оригінал зберігається у Варшаві, а я маю копію. Автори маніфесту невідомі. Поширювався він у Торчині польською та українською мовами. На його шести сторінках розкрито суть суспільних відносин тих років на Волині. Це грізний заклик до селян збирати сили для боротьби за своє визволення. Автори маніфесту вимагали від магнатів скасувати панщину, права на спадщину, подвірну повинність, оброки і данину худобою, медом...

Читаєш антифеодальний маніфест минулого, а ніби говориться про дні сьогоднішні. Задумаймось над ось цими рядками: «Одні проживають за рік багатство, а інші не можуть добитися свого власного заробітку...»

Скажіть: хіба це не про нас з вами?

— Цей маніфест був передгрозям Коліївщини, що спалахнула на Правобережній Україні в 1768 році, — казав далі Григорій Олександрович. — Польський сейм був наляканий закликом селян до непокори. І вперше в історії Польщі сеймом було прийнято рішення про обмеження панської сваволі. Недаремно в цьому маніфесті сказано: «Коли ми в масі, ми нічого не боїмося».

Волинська область.

Військовики скаржаться

Численні скарги з військових частин та установ на несвоєчасну виплату зарплати, що останнім часом надходять до Міністерства оборони України, спонукали міністра В.Радецького надіслати у війська телеграму. У ній він, як стверджує прес-центр військового відомства, вимагає використовувати кошти насамперед для виплати зарплати та для оплати продовольства і пально-мастильних матеріалів.

Наш кор.

Крісло для гостя

Олег БІЛОРУС:

ЧАСИ «КУРЧАТ ПО-КИЇВСЬКИ» ВЖЕ МИНУЛИ

Так склалося, що інтерв'ю кореспондентові «ГУ» Надзвичайний і Повноважний Посол нашої країни в Сполучених Штатах Америки Олег Білорус дав наступного дня після закінчення другого туру виборів до парламенту України. Виборів, які широко висвітлювали та коментували провідні американські газети й телеканали. Тож перше запитання, з яким я звернувся до українського дипломата, саме й стосувалося того зацікавлення, з яким у США поставилися до важливої, і все ж таки нашої української внутрішньополітичної події.

— Минулися часи, коли Україна для Америки була «терра інкогніта», коли за океаном не розуміли роль і значення нашої країни, її місце в геополітичних процесах, — відповів посол України. — Минули ті часи, коли офіційний Вашингтон ставився до нас, як до «чікен Київ» або «курчати по-київськи». Тобто на завершальному етапі існування колишнього Союзу й чути не хотів про будь-яку спробу «сепаратизму» з боку України. І все ж настало 1 грудня 1991 року, історичний референдум, на якому наш народ висловився за незалежність.

Слідом за цим відбувалась непроста, важка еволюція американської політики стосовно України. Уявіть собі, лише за три роки від того горезвісного «чікен Київ» ми піднялися до відносин дружби, партнерства й співробітництва. Що й зафіксовано у документах, підписаних під час недавнього офіційного візиту Президента України до США. Це — великий успіх нашої держави. Тим паче, що глава Білого дому оголосив 1994 рік роком України в Америці.

Тому увага до виборів тут була надзвичайна. На прохання Білого дому мені усю ніч довелося сидіти й зі скупих інформацій, що надходили, складати мозаїку результатів. До речі, справдився прогноз, який наше посольство підготувало ще місяць тому також на запит американської адміністрації. Суть його в тому, що, незважаючи на песимістичні твердження, мовляв, люди на голосування не підуть, вибори відбулися. Народ України зробив ще один нелегкий, але надзвичайно важливий крок уперед. Обрано дієздатний парламент, який може сформувати робочий центр, долати труднощі, впроваджувати реформи. Впевнений, що в урядових колах США це усвідомлюють. Тобто розуміють, що Україна — в русі, вона розвивається. І наше послання до американської адміністрації було пряме: негайно треба допомогти Україні підтримати те позитивне, що досягнуто в ході виборів, використати закладену на переговорах двох президентів правову основу для масштабної програми співпраці.

— Цікаво, а яку б ви дали оцінку роботі попереднього складу парламенту, його Комісії у закордонних справах щодо розвитку українсько-американських міжпарламентських зв'язків зокрема, та зміцнення загалом наших відносин?

— Не буду обмежуватися лише згаданою вами комісією. Говоритиму про парламент попереднього складу в цілому. Кількісно ініціативи, енергії з боку українських депутатів не бракувало. Особливо це стосується поїздок до США. Щороку приїжджали десятки депутатських делегацій. Просто-таки вал або... навала. Що ж стосується якісного боку, то переважна більшість візитерів не мала ані чіткої стратегічної програми, ані певної цільової настанови. Депутати відразу кидались в «море» діаспори. Тим часом конгрес США залишався осторонь. Руки до нього чомусь не доходили.

Як на мене, завдання нової української Верховної Ради — спланувати й забезпечити реальну взаємодію між законодавчими органами двох країн. Адже конгрес США нагромадив неабиякий досвід керування величезною країною з цікавою і складною історією, особливими роллю та місцем у світі. Чому б нам в Україні не використати цей досвід? Адже перебуваємо у фазі державотворення. Візьміть хоча б систему противаг та компенсаційних механізмів у відносинах між законодавчою, виконавчою та судовою галузками влади у США.

Тому, мені здається, новий парламент України, до якого прийшло чимало кваліфікованих економістів, юристів і політиків, зможе по-новому читати сторінки наших двосторонніх відносин та співпраці з конгресом Сполучених Штатів.

— Міжнародна політика нерідко персоніфікується. Часто відносини з тією чи іншою країною залежать від особи її керівника. Перебуваючи нині у США, я пересвідчився: американці з повагою ставляться до Леоніда Кравчука.

— Американські офіційні кола зацікавлено, інколи навіть з тривогою вивчають усе, що стосується майбутніх президентських виборів в Україні. Якщо відверто, для адміністрації та конгресу США Л. Кравчук є безальтернативна фігура. Йому видано повний кредит політичної довіри. І саме через нього як лідера держави Сполучені Штати готові допомагати Україні. Отже, скільки б ми не повторювали заялožені постулати, мовляв, особистість не відіграє жодної ролі в історії...

— Це вже ми проходили...

— Так. Саме тому й повинні відповісти на важливе запитання: наша незалежність, створення СНД — чи то все це падало з неба, чи то все це нам подавали з Москви? Ні, все це здобувалося тяжкою працею, ініціативою й надзусиллями конкретних людей. Якщо не впадати в ковбасний фетишизм, а думати про прийдешні покоління, то нам не слід плювати в тих, хто зробив багато. Тих, хто несе тяжкий хрест державотворення від самого початку, хто зміг уникнути, здавалося б неминучих конфліктів, кровопролиття, знаходив компроміси на межі можливого. Думаю, в Америці саме тому високо оцінюють Президента Л. Кравчука.

А загалом мені дуже хотілося, щоб і у нас вдома зростало розуміння того, що настав час консолідації. Час взаємної політичної боротьби за те, хто є прогресивніший, — цей час наївного романтизму минув.

— Чи можна розцінювати ці ваші слова як звернення й до нових українських парламентаріїв?

— Авжеж. Сьогодні треба будувати державу, треба згадати про все те, що нас об'єднує. Україна не має права витрачати сили на внутрішню боротьбу. Будемо відверті, ще й сьогодні не вирішено остаточно питання — бути чи не бути ?

— Дякую за розмову.

Інтерв'ю провів **Ігор ГРУШКО.**

Вашингтон—Київ.

До Європи по досвід

26 квітня за сприяння українського центру «Нова мова» та міжнародного фонду «Євразія» 7 українських журналістів з телебачення, радіо та газет (серед них і представник «Голосу України») вирушають на два тижні до Східної Європи. Мета поїздки — вивчення досвіду проведення політичних і — головне! — економічних реформ Угорщини, Чехії, Польщі і Литви та аналіз на можливість повторення їх в Україні в цілому чи окремих елементів. Ще однією метою журналістів є вивчення впливу реформ на життя переважної більшості людей, які психологічно звикають жити в нових соціально-економічних вимірах і параметрах. На тлі відносної перемоги лівих в Україні важливим видається і досвід діяльності нових лівих у Польщі та Литві, де вони святкують «ренесанс», не звертаючи з курсу реформ, а коригуючи їх щодо нагальних потреб людей.

Журналісти заздалегідь вдячні МЗС України та іншим державним інстанціям, фондові і центрові за надану можливість побачити все на власні очі.

Санта Роза — Черкаси. І океан любові

24 квітня — Всесвітній день поріднених міст

Скажіть щиро, чи могли б ви взяти свою 6-місячну дитину в одну руку, валізку — в другу і помандрувати літаком, поїздом, автобусом через півсвіту? Признаєтеся чесно: ні. А Кейсі Птуча, американка українського походження з міста Санта Рози, що в Північній Каліфорнії, змогла. Разом з групою співвітчизниць, активісток жіночого руху, вона прибула до Черкас, міста-побратима Санта Рози. «Моя донька Марія, — сказала Кейсі на велелюдній зустрічі американських і українських жінок, високо піднявши дівчинку над головою, — наймолодша представниця руху за мир та жіночі права». Ці слова, мовлені з осяйною американською усмішкою й ентузіазмом, потонули, звичайно ж, у палких оплесках і вигуках захоплення. Захоплювалися черкащанки не лише мужністю і відвагою Кейсі, а й її професійним успіхом. Молода жінка встигла не лише народити двох дітей (старша донька залишилася вдома), а й захистити дисертацію з психології та культури як способу лікування. Вона — засновниця нового дитячого музею в Санта Розі. До речі, малюнки юних черкащан також поповнять його експозицію.

Ще одна американка, Айлен Дафі, приїхала до Черкас із донькою. Дон 25 років, вона закінчила університет, професіонально займається фотографією. До міста-побратима привезла свою невелику виставку, з якої видно, що Дон — чудовий майстер фотопейзажу і фотопортрета. В Україні вона не розлучалася з фотокамерою, тож незабаром у Санта Розі побачать Черкаси очима Дон Дафі.

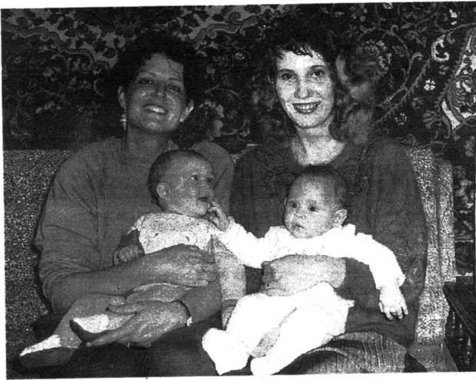
Група американських жінок, серед яких еколог, дизайнер, хірургічна сестра, бізнесмен, радник сенатора, жили у сім'ях черкащан, провели зустрічі в лікарнях, будинках для старих, у школах, дитсадках. А найцікавішим стали три вечори-дискусії, що відбулися в Палаці школярів між американськими й українськими жінками, організовані Катериною Коваль та Вікторією Кузьміною, чудовими журналістками, видавцями журналу «Я — жінка». (До речі, на запрошення цього часопису, а також Товариства дружби з зарубіжними країнами і прибули посланці Санта Рози до Черкас). Під час дискусій говорили про все: політику і економіку, соціальну роль жінки в суспільстві та її участь у бізнесі, торкалися проблем виховання, сім'ї, розповідали про свою жіночу долю, кохання (особливо відвертими, звичайно ж, виявилися американки). Перемили трохи кісточки і чоловікам. З'ясувалося, вони досить схожі, ці незалежні супермени, — що в Америці, що в Україні...

Нинішнього літа виповнилося три роки відтоді, як офіційно поріднилися Черкаси з Санта Розою. Неофіційному «шлюбові» незабаром стукне всі десять, — уточнив його «хрещений батько», директор Черкаського товариства дружби з зарубіжними країнами Олександр Крайній. І розповів, що п'ять черкаських шкіл та педінститут підтримують постійний зв'язок зі школярами і студентами Санта Рози, їздять одне до одного в гості. Американські друзі організовують гуманітарну та медичну допомогу. Торік, наприклад, до Черкас прибув 9-тонний контейнер з ліками й медикаментами вартістю понад 1 мільйон доларів. А одна чудова дівчина з Каліфорнії — Андреа Керролл — третій рік приїздить у відпустку до Черкас, щоб допомогти дітям, котрі страждають на цукровий діабет. Що значить бути хворою діабетом, Енді знає сама, тож вкладає душу в те, аби полегшити страждання своїх маленьких пацієнтів. Торік дівчина привезла з собою ліків на 60 тисяч доларів, котрі сама зібрала як благодійну допомогу. Нинішнього літа вона привезе інсуліну та тесторів на 300 тисяч доларів і забезпечить лікування 300 дітей протягом року.

Спасибі тобі, добра і мужня Енді!

Про дружбу Санта Рози і Черкас можна багато розповідати: це і спільна екологічна акція молоді «Дерева миру», і стажування наших медиків та бізнесменів, і робота викладачів англійської мови з Каліфорнії в наших школах. Та, очевидно, найпереконливішим доказом того, що дружба Санта Рози і Черкас переростає у любов, буде те, що за останні три роки у містах-побратимах зіграно чотири весілля. Четверо американських хлопців віддали руку і серце нашим дівчатам. І ще, повірте, зітхання декого чути нині через океан... Кохання не знає кордонів...

Лідія ТИТАРЕНКО.

На знімку: вони познайомилися у Черкасах, 5-місячний українець Коля і 6-місячна американка Марія та їхні мами Леся Головань і Кейсі Птуча.

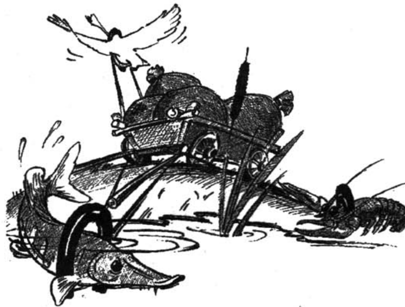
Гадаємо, малюки обов'язково зустрінуться ще, міста ж бо їхні побратими. А вони — їхні діти, названі брат і сестра. Чи наречений і наречена? Майбутнє покаже. А що друзями будуть, то вже точно.

Фото Геннадія КОРНІЙЦЯ.

Володимир НОСЕНКО, державознавець

ТИ НЕ ПРАВИЙ, МОНТЕСК'Є

Поділ на три влади — абсурд. Треба формувати шість вищих органів

Після провалу збанкрутілого марксизму-ленінізму у вітчизняному державознавстві виник теоретичний вакуум, і ми приєдналися до ще давньої теорії Шарля Монтеск'є про поділ державної влади на три «гілки»: законодавчу, виконавчу і судову.

Сьогодні, згідно з чинною Конституцією, Президент України є глава виконавчої влади. Однак автори проекту нової Конституції України вирішили за прикладом російських колег вивести Президента зі складу виконавчої влади і тим самим відкинули теорію Монтеск'є, який стверджував, що саме глава держави має очолювати виконавчу владу. Але при цьому конституціоналісти заявляють, що стародавній теоретик мав рацію, вважають його теорію вершиною світового конституціоналізму і закріплюють її як непорушну основу конституційного ладу. Виник парадокс.

З одного боку, стверджується, що одна державна влада здійснюється на основі поділу на три самостійні влади. З іншого — підкреслюється, що здійснюють ці три влади четверо:

1. Президент — глава держави;
2. Парламент — законодавча влада;
3. Уряд — виконавча влада;
4. Судді й прокурори — судова влада.

То яку з трьох влад здійснює Президент, глава держави? З виконавчої його вивели, до законодавчої і судової не ввели. Виходить, що Президент — абсолютно безвладний! Адже якщо теорія Монтеск'є вірна, то ніяких інших властей у державі не має бути. Однак глава держави без влади — це нонсенс!

Одночасно автори наділяють «безвладного» Президента досить-таки широким колом повноважень, отже про його безвладдя годі й говорити. Крім того, у тексті чітко зазначено, що Президент здійснює якусь владу, але не законодавчу, не виконавчу і не судову. А яку?

Якщо припустити, що в державі існує якась четверта влада, яку і здійснює Президент, тоді руйнується теорія трьох влад, а це значить, що сам проект Конституції, заснований на хибній теорії трьох влад, концептуально невірний і має бути негайно відкинутий. Але замість цього автори спробували всіляко замаскувати суперечності, не відповідати на принципові запитання, а завуалювали їх переліком конкретних повноважень. При цьому вони здійснили революцію в арифметиці, адже виходить, що 3 = 4, а 4 =3!

Деякі державознавці стверджують, що Президент стоїть «над владами» і уособлює єдність усіх трьох гілок державлади, хоча у самому проекті про це нічого не сказано. Та якщо навіть припустити таку версію, то чому непорушною основою конституційного ладу автори називають саме версію Монтеск'є, який не допускав, щоб над владами хтось стояв? І яку з трьох влад здійснює той, хто стоїть над владами? Усі три, разом узяті? І законодавчу, і виконавчу, і судову?

Але ж це — повернення до абсолютизму, задля викорінення якого і була створена теорія поділу власті. Навіщо тоді взагалі ділити владу на три гілки, щоб одразу над ними когось поставити? Безглуздя!

Крім того, Президент зобов'язаний підкорятися рішенням Конституційного Суду, тобто виходить, що він стоїть не над владами, а ніби між ними, хоча про це теж нічого не сказано в проекті. Яку саме з трьох влад здійснює той, хто стоїть між цими трьома владами? Незрозуміло...

А яку владу здійснюють президент Німеччини, король Швеції, імператор Японії, королева Великобританії, президенти Австрії, Італії і т.д.? Принаймні, точно не виконавчу, адже керівниками цих держав є прем'єр-міністри, але й не законодавчу, і не судову. А яку? У теорії Монтеск'є ви не знайдете відповідь на це питання. То чи можна вважати дану теорію вершиною світового конституціоналізму, якщо вона не дає відповіді на такі найелементарніші питання?

А яка з трьох влад у народу? На виборах народ здійснює якусь владу, але при цьому не розробляє закони, не організовує їх виконання, не судить, тобто не здійснює ані законодавчої, ані виконавчої, ані судової влади. А яку? Якщо народ здійснює якусь п'яту владу, то вже тим більше руйнується теорія трьох влад. Інакше виходить, що 3 = 4 = 5!

Загалом, треба визнати, що як теоретик Монтеск'є по-дилетантськи підійшов до предмету свого вивчення, не розібрався досконало у докорінному питанні про владу і створив помилкову, суперечливу, примітивну теорію, яка не в змозі сьогодні охопити всі життєві реалії.

Якщо ми й надалі житимемо за теорією Монтеск'є і в повній відповідності до неї залишимо Президента главою виконавчої влади, то — теж буде кепсько.

У чому міститься сенс поділу влади? У тому, що кожній владі, особливо виконавчій, яку очолює глава держави, мають протистояти дві інші влади і за допомогою системи стримувань і противаг не припускати абсолютизму, необмеженої влади в одних руках, що грецькою називається «деспотія», а латиною — «диктатура».

На перший погляд здається, що ідея непогана. Але при детальнішому розгляді відкривається ціла низка недоліків такого розв'язання проблеми абсолютизму.

По-перше, немає жодних надійних гарантій того, що глава виконавчої влади, який є Верховним Головнокомандувачем усіма силовими структурами, не розжене законодавців і суддів, встановивши при цьому диктаторський режим з необмеженою особистою владою. І стати на перешкоді такому розвиткові подій за додержання вірності теорії Монтеск'є неможливо: адже не призначать спікера чи суддю Верховним Головнокомандувачем! Теорія Монтеск'є хоча й створювалася як засіб проти абсолютизму, але абсолютно ненадійна у цій якості.

По-друге, за поділу єдиної державної влади на три «гілки», які протистоять одна одній, автоматично народжується нова проблема — протистояння влад, яке є концептуальною засадою цієї теорії.

Абсолютизм — зло. І ми змушені зі злом боротися за допомогою зла, з двох бід обираючи меншу. Що краще: колишній компартійний абсолютизм, який приніс багато лиха й страждань, чи протистояння виконавців і законодавців, яке призвело у Росії до кровопролиття й ледь не розв'язало громадянську війну в ядерній країні, що було б крахом для усієї людськості? Відповідь напрошується сама по собі: будь-який абсолютизм треба викорінювати, проте не шляхом поділу й протистояння влад, а принципово в інший спосіб. Потрібно лише подумати, як це зробити.

А з приводу системи стримувань і противаг можна сказати таке: спочатку самі створили проблему, протиставили влади, а потім самі ж уперто намагаємося цю проблему розв'язати. Чи не краще взагалі відмовитися від поділу й протистояння влад — тоді не потрібні будуть ніякі стримування й противаги. Ніколи законодавці й судді не зможуть стримати й противажити главу виконавчої влади — Верховного Головнокомандувача, якщо він серйозно вирішить повалити конституційний устрій й дірватися до абсолютизму, що повністю підтвердили московські події.

Не може бути вершиною людської думки протистояння. А якщо воно ще й посилюється з диктатурою чи якогось класу, чи нації, чи гілки влади — кровопролиття неминуче.

Тому ми сьогодні зобов'язані беззастережно відхилити всі нині існуючі конфронтаційні теорії, які припускають диктатуру чи протистояння, і створити абсолютно нову, логічну, несуперечливу теорію держави. І тільки на такій теоретичній основі можна створювати нову Конституцію.

Ось саме таку універсальну теорію, мені здається, я нещодавно й створив, пропонуючи замість конфронтаційного принципу поділу влад здійснити абсолютно нові принципи побудови держави: подвійне делегування розпорядчої влади, узгоджене управління, повне розмежування функцій і повноважень.

Під час створення нової теорії мені довелося передивитися багато усталених поглядів на державу й суспільство, довести абсурдність теорії місцевого самоврядування, піддати обструкції нинішні поняття «президентська» й «парламентська» республіка, довести, що ані законодавчої, ані виконавчої, ані судової влад, хоч як це дивно звучить, взагалі не існує у природі, що в рамки так званих трьох влад утиснути шість абсолютно різних органів:

1. Вищий орган державної влади.
2. Представницький орган народовладдя;
3. Законодавчий орган управління;
4. Розпорядчо-виконавчий орган влади й управління;
5. Конституційний арбітраж;
6. Кримінальний суд.

Їх і потрібно колегіально формувати.

У процесі роботи над новою теорією мені вдалося спростувати розхожу думку, що ідеальну державу взагалі неможливо створити. Можна. Усі найрозвиненіші країни світу наочно підтверджують правильність нової теорії, хоча вони йшли до нинішнього добробуту без неї, десятиріччями спроб і помилок. А ми сьогодні маємо чудовий шанс на основі нової теорії дуже швидко створити найдовершенішу у світі держсистему й швидко розв'язати всі наші проблеми, які постали через нинішню абсурдну систему, що призвела до всіх нинішніх бід. Але ні в якому разі не можна приймати надрукований проект нової Конституції, який базується на помилковій, конфронтаційній теорії поділу влад.

Ми повинні й можемо вже у найближчому майбутньому жити так, як живуть люди у високорозвинених країнах світу!

Одеса.

Олександр ВОЛОДИМИРОВ

«ТЕЛЕПОРТ» ПОКАЖЕ НАМ ВЕСЬ СВІТ

Той, хто бував за кордоном, напевне звернув увагу на велику кількість антен-«тарілок», установлених на дахах будинків і котеджів. Вони дають можливість цивілізованій людині приймати кілька десятків телевізійних програм з багатьох країн світу, котрі транслюються через супутники зв'язку.

З'явилися такі «тарілки» й у нас. Але, на жаль, приймання за їх допомогою телевізійних програм обмежене, бо можемо лише збирати крихти від чужого пирога. Поясню: супутники західних фірм спрямовано працюють на Західну й Центральну Європу, а нам перепадають лише слабі сигнали.

І раптом дізнаюся, що колектив Київського науково-дослідного інституту «Сатурн» разом з Укртелерадіокомпанією вже створили апаратно-студійний комплекс, котрий назвали «Телепорт». Чому «Телепорт»?

... На даху «Сатурна» встановлено кілька найпотужніших антен-«тарілок», що приймають близько 90 супутникових програм з Англії, Німеччини, Туреччини, Норвегії, Італії, Франції, Швеції, Польщі, Угорщини, Португалії... Цей сигнал надходить до апаратної, що й дістала назву «Телепорт».

— Далі радіорелейними лініями ми передаємо сигнал на Хрещатик, 26, де монтують телепередачі. Так ми працювали в дні зимової Олімпіади, — розповідає начальник «Телепорту» Віктор Галич. — Ось і зараз Ігор Гепа, Олег Процюк, **Володимир Черкашин настроюються на зарубіжні програми і на замовлення Укртелерадіокомпанії відсилають потрібний матеріал туди. Багато з цих сюжетів ви побачите увечері в інформаційній програмі УТ.**

Але чи не це головне досягнення «Сатурна». **Виявляється, в НДІ розробили і виготовили своєрідний аналог антени-«тарілки», але дуже габаритний. Головний спеціаліст комерційного телебачення, створеного в Інституті електроніки та зв'язку, Ігор Черкашин показав нам приймальну головку. Її можна встановлювати просто на підвіконні або на балконі квартири, а з «Телепорту» передавальна антена, радіус дії якої 35 кілометрів, передає вашу оселю якісну «картинку» 40—57 міжнародних супутникових програм,самий лише перелік яких зайняв би не одну сторінку.**

— І скільки коштує така приймальна головка? — питаю Ігоря Черкашина.

— Для фізичних осіб — 250 доларів або в купонах за поточним курсом, для юридичних — 350. Ми допоможемо встановити і настроїти таку антену, але за однієї умови: вона має бути у зоні прямої видимості нашого передавального пристрою. У перший рік транслювання супутникових програм для всіх безкоштовне, а потім доведеться платити 12 доларів або в купонному еквіваленті. **Ми маємо розраховуватися з інофірмами за приймання їхніх програм.**

Замовлень на встановлення антен до Черкашина надходить багато, але після ознайомлення з цінами охочих подивитися кіно з-за «бугра» зменшується відсотків на 80. Дорого? Для нас, так. А ось за кордоном керівника цією науковою програмою, академіка Української академії наук національного прогресу (УАННП), академіка Нью-Йоркської академії наук, директора Інституту електроніки та зв'язку УАННП Теодора Миколайовича Наритника і його співробітників, певне, навіть озолотили б. Він же не просить для себе особисто нічого, а пише листи Президентові і Голові Верховної Ради з проханням фінансувати роботи з подальшого розвитку системи телекомунікацій. Справді, яка країна, котра себе поважає, допустить, щоб її народ не міг приймати національну програму телемовлення? А в Україні програму УТ-І не в усіх регіонах можна побачити. Не вистачає у держави коштів і на розвиток супутникового телебачення. Але з горем пополам «фірма» Наритника ці питання розв'язує. Щоправда, перепони новій справі чинять постійно. Хоча заступник міністра зв'язку України Ю.Соловйов, відвідавши інститут і ознайомившись з його розробкою, не приховував свого задоволення.

Як ви гадаєте: чому кияни ще не дивляться трансляції з «Телепорту»? Не буду інтригувати — «Телепорту» під будь-якими приводами не виділяють необхідні ефірні частоти для роботи. Можливо це складний технічний процес? Ні, скоріше бюрократичний. Скажемо, у Кременчузі з'явилися люди не лише багаті, але й зацікавлені у прийманні супутникових програм, що розширюють кругозір, допомагають опановувати іноземні мови, і на їх замовлення **фахівці Інституту електроніки та зв'язку вже змонтували схожу до столичної телесистему. До речі, це можна зробити у будь-якому місті України. Були б гроші.**

... Ми прощаємося з працівниками «Телепорту», за спинами яких на екранах декількох телевізорів закордонні супутники «крутять» цікаве кіно, розповідають про останні новини, транслюють футбольний матч.

Чи скоро побачимо це диво вдома?

На знімках: академік Т.Наритник може годинами розповідати про найцікавіші проекти Інституту електроніки та зв'язку; І.Черкашин показує приймальний пристрій, що замінює антену-«тарілку»; В.Галич демонструє антени, спрямовані на супутники.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Віктор РАКИТЯНСЬКИЙ, директор Інституту проблем електронної техніки Української академії наук національного прогресу

СІМ ПЛЮС-МІНУС ДВА — МАЛО!

Що потрібно зараз Україні? Варіантів відповіді на це запитання дуже багато. І все ж більшість людей розуміє необхідність прийняття розумних і мудрих рішень на всіх рівнях управління державою.

Необхідно відзначити, що поняття «розумність» не однозначне, як і багато інших складних понять — наприклад, «демократія», «свобода», «справедливість», «незалежність» і т.ін. Ще А.Лінкольн відзначав, що розуміння демократії вовком і овечкою буде діаметрально протилежним. Грабіжники і спекулянти вважають свої вчинки справедливими і розумними в рамках своїх уявлень про свободу особистості.

Складні поняття, в тому числі й так звані «людські фактори», включають у себе десятки і сотні простіших понять, які далеко не просто сформалізувати і розкласти по поличках. А саме з недооціненням «людських факторів» пов'язана більшість невдалих рішень, підкріплених непоганими гаслами. Прикладів таких рішень ми знаємо чимало. Взяти хоча б провал знаменитої горбачовської антиалкогольної кампанії.

А може, ми даремно інколи лаємо депутатів, уряд?

Дослідження психологів доводять, що мозок людини має певні обмеження, і з цим не можна не рахуватися. Обмеження пов'язані з невеликою інформаційною місткістю окремих видів пам'яті й невисокою швидкістю обміну інформації, так би мовити, між ними. Широко відомий у психології закон «7±2» говорить, що людина, у середньому, може одночасно врахувати лише сім факторів. Недаремно число сім у психофізіології називають магічним.

Людині властиво помилятися. Вірогідність помилок зростає з ускладненням завдань, тобто при збільшенні числа діючих факторів на момент прийняття рішення і прогнозованих, вплив яких проявиться в найближчому майбутньому.

Використання наукових методів дає можливість скоротити вірогідність помилок і підвищити ефективність процесу прийняття рішень. У двадцятому столітті практику прийняття рішень піддали системному вивченню й аналізу. Ефективне використання ЕОМ для розв'язання різних науково-технічних і нескладних економічних завдань засноване на спрощених процесах, які модулюються за їхньої допомоги. Такий підхід дає можливість добрати для розв'язання завдань адекватну математичну мову, розробити відповідні алгоритми і програми для ЕОМ. Втім, для деяких завдань у політиці, економіці, у дослідженні соціальних проблем, у медицині, — там, де функціонують сотні різнорідних змінних і складних, важкоформалізованих понять, нелегко, а інколи й неможливо побудувати більш-менш точну математичну модель досліджуваного процесу.

Методів активації пошуку розв'язань у таких завданнях нині існує досить багато. Найбільш відомий — метод «мозгового штурму», запропонований американським вченим А.Осборном ще у 40-х роках. Цей метод за непоганої організації дає можливість швидко відійти від ідей, нав'язаних психологічною інерцією.

На жаль, стиль управління, який багато років панував у нас, не сприяв поширенню методу «мозгового штурму».

У зв'язку з цим показовою є доля Г.Альтшуллера, котрий розробив оригінальну і дуже ефективну теорію розв'язання винахідницьких завдань (ТРВЗ). 1948 року він разом зі своїм другом написав листа Сталіну з пропозиціями щодо поліпшення робіт у галузі винахідництва на основі відкритих ними закономірностей творчого пошуку. Невдовзі вони проходили у справі «винахідників-шкідників», яка закінчилась звичайним на ті часи результатом: кожному дали по 25 років. Тепер ТРВЗ Г.Альтшуллера відома всьому світові. За оцінками деяких фахівців програми розв'язання винахідницьких завдань у кілька тисяч разів підвищують інтелект середнього інженера.

Революція у способах розв'язання завдань не випадково почалася саме в техніці. У техніці є патентний фонд, і інформація про технічні розв'язання досить систематизована. Непридатна теорія живе інколи дуже довго, а погана машина якщо не працює, то її відразу замінюють на кращу.

Виникає питання: чи можна посилити інтелект не лише інженерів і лікарів, а й бізнесменів, політиків, керівників? Звичайно, можна! А в деяких випадках навіть необхідно...

Процес прийняття рішень за наявності великої кількості чітко не визначених факторів або понять у принципі аналогічний для всіх сфер людської діяльності. Бізнесмену або політикові у своїй діяльності теж необхідно «ставити діагноз», знаходити кращі «ліки» для одержання кращих результатів.

У США, наприклад, успішно функціонують сотні державних і приватних інститутів, центрів, у тому числі й відома всьому світові корпорація РЕНД, які виконують функції «тіньових структур» у кращому розумінні цього поняття. Ці інститути й центри систематизують, аналізують і оцінюють інформацію з метою підготовки науково обгрунтованих рішень для уряду, міністрів, окремих фірм і бізнесменів. Видаються тисячі книг — посібників, призначених як для керівників великих фірм, так і для бізнесменів-початківців. Автори книг обіцяють фінансове процвітання всім, хто візьме ці поради на озброєння, наводять величезну кількість прикладів збагачення простих людей. Але гроші, зароблені цими людьми, розглядаються як справедлива плата за ту користь, яку вони принесли своїм співвітчизникам, бо рядовим американським читачам не однаково, як нажите багатство мільйонерів.

Для задоволення наявної потреби в розумних рішеннях в Україні є достатній науковий потенціал, який створено десятиліттями наполегливої праці українських учених. Значний вклад у справу створення штучного інтелекту і методів удосконалення процесів прийняття рішень вніс всесвітньовідомий Інститут кібернетики імені В. Глушкова. В цьому інституті працює ряд талановитих колективів, в тому числі колектив учених — Е.Куссуль, А.Касаткін, Л.Касаткіна та інші — під керівництвом прекрасної і багатогранної людини М.Амосова — знаменитого хірурга та кібернетика. Цей колектив розробив оригінальний і перспективний метод евристичного моделювання, який допоміг створити різні моделі поведінки людини і нейрокомп'ютери — прилади зі штучним інтелектом завтрашнього дня.

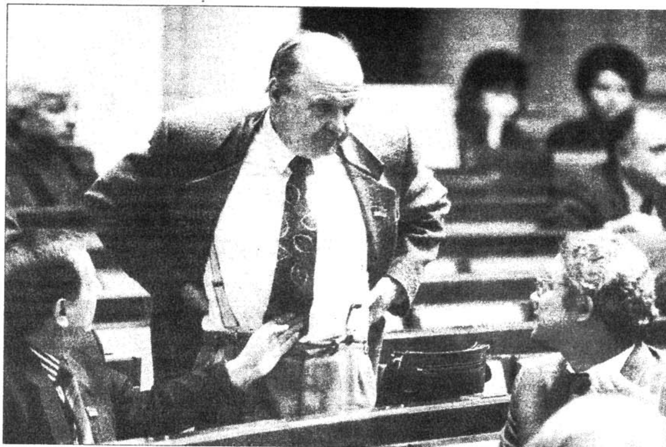
Розробкою методів прийняття рішень за умов в...кої невизначеності на базі інформаційних семантичних моделей із сітковою структурою займається також Інститут проблем електронної техніки Української академії наук національного прогресу. Ще 1972 року співробітники інституту одержали авторське свідоцтво на винахід «Пристрій для вибору оптимальних рішень». У ньому використовувалась евристична початкова організація моделі процесу з багаторівневим ієрархічним узагальненням вихідних даних. Пристрій показав непогані можливості при розв'язанні проектних завдань на початкових етапах розроблення технічних систем.

У 1980 році разом з ученими-медиками Київського медичного інституту (тепер — університету) було одержано авторське свідоцтво на винахід «Обчислювальний пристрій для діагностики захворювань». Його випробовували під керівництвом учених І.Мятяшина, Ю.Балтайтіса і В.Мальцева. Діагнози, що поставили лікарі й діагностичний пристрій майже двом тисячам хворих, підтверджувались або не підтверджувались під час операції. Результати випробувань переконали навіть скептиків — щодо більшості захворювань пристрій не робив помилок, тоді як лікарі, в середньому, помилялися в кожному десятому випадку.

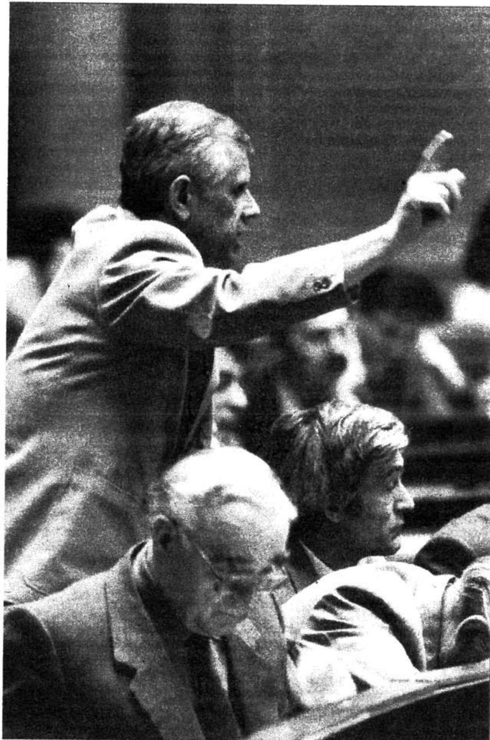
З появою персональних ЕОМ збільшилась можливість використання значно ефективніше програм для більш широкого класу завдань, в яких необхідно враховувати будь-яку інформацію для прийняття правильних рішень у сфері бізнесу, маркетингу, управління. Чому ж ми не дивуємося , що машинні програми успішно суперничають з шаховими гросмейстерами, але дивуємося, що явно не гросмейстерське за складністю завдання захисту банків та економіки України від фальшивих банківських документів своєчасно не розв'язали? «Історію хвороби», яка завдала державі збитків на сотні мільярдів карбованців, тепер пишуть слідчі органи. Але ж її могло й не бути, якби було вжито. відповідні профілактичні заходи. Знову, на жаль, діяв горезвісний метод «спроб та помилок», а не аналітична модель з урахуванням «людського фактора».

Зрозуміло, що до створення абсолютно безпомилкових методів прийняття рішень ще далеко, і в цьому напрямі належить багато попрацювати ученим різних спеціальностей.

Інститут проблем електронної техніки, який має певний досвід у галузі прийняття рішень, пропонує свої послуги і прийме замовлення від усіх, хто зацікавлений у застосуванні наукових методів у своїй діяльності з метою зменшення кількості помилок і ступеня ризику. Чи є в такій пропозиції необхідність і потреба, покаже час...

Дивіться, хто пішов. Побачимо, хто прийшов

З редакційної пошти

Листи читачів «Голосу України» щодо роботи колишньої Верховної Ради України. Думки наших дописувачів, будуть, певно, на часі й для новообраних депутатів.

Не дорікаю, не подумайте, депутатам за те, що свого часу голосував за нашу незалежність. Не сподівався й на те, що ви мені зірку з неба дістанете або загородите тин ковбасою. Ні! Звик покладатися на себе.

Хочу лише поспитати: до чого ви довели українську державу, панове? Напекли сирих законів, а нам їсти? Хто відповідатиме за їх недієвість? Знову народ!

А.ЛУКАНЮК.

Івано-Франківськ.

Певно, треба було Верховній Раді починати не з балаканини, а з курсів вивчення праць Адама Сміта. Ця людина дохідливо роз'яснила, як спинатися на ноги, з чого починати. Чому наші депутати чотири роки підряд шукали вітра в полі, не довіряючи світовому досвідові?..

С.ПАЛІЄНКО.

Добропілля,
Донецька область.

Верховна Рада — то обличчя України. Яке ж обличчя матиме наша держава, якщо декотрим депутатам бракувало культури, інтелігентності, зрештою — глузду? Інколи з трибуни чулося таке, що ставало соромно за тих, хто представляє найвищий орган влади. Який же імідж матиме Україна після всіх отих сварок, бійок тощо?

В.ГОНЧАРЕВСЬКИЙ.

Шостка,
Сумська область,

В.КРАСЬКО.

Стаханов,
Луганська область,

В.МЕЛЬНИЧУК.

Львів.

На нас, прокурорів, покладено обов'язки з нагляду за дотриманням законів у сфері економіки. Та погортайте українські закони. Здебільшого в них вказано: «Відповідальність згідно з чинним законодавством». Себто тим законодавством, якого нема.

Чому шановні депутати не спромоглися розробити чіткі закони, які працювали б на Україну, а не грабували її?

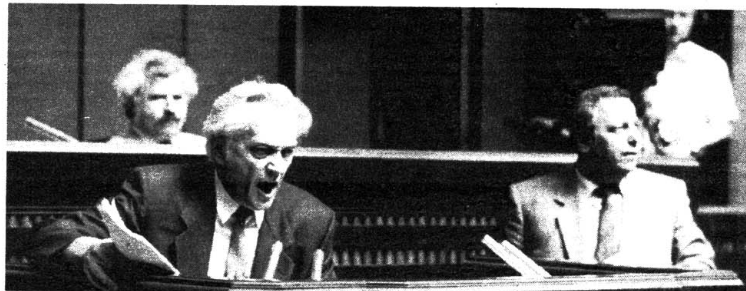
С.САМУСЕНКО,
начальник відділу загального нагляду прокуратури Кіровоградської області.

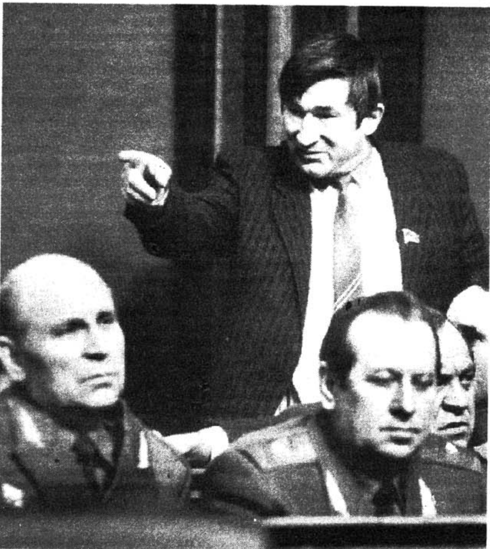
Нині в усіх гріхах звинувачують парламент. Мовляв, і не те робить, і не те говорить. Звичайно, критикувати легко, але, певно, треба зважати й на те, що Верховна Рада починала з нуля. Треба усім гуртом братися до роботи і трудитися на благо незалежної неньки-України.

А.ПЕТРЕНКО.

Київ.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Володимир УЛЯНИЧ, історик

Отаман Волинець

Отаман Волинець народився в родині селянина з села Карбівці Гайсинського повіту на Вінниччині. Директор школи, де він навчався, український патріот Тушкан прагнув, щоб його вихованці знали, звідки вони родом, якою колись була Україна, як її народ протягом багатьох століть боровся за свою свободу. Волинець був одним з найкращих учнів.

На час лютневої революції Волинець обіймав посаду повітового комісара, одночасно виконуючи обов'язки начальника міліції Гайсинського повіту.

Коли почали з'являтися загони «Вільних Козаків», майбутній отаман також організував загін, з бійцями якого захищав місцевих селян від груп деморалізованих солдатів колишньої російської армії, що грабували населення дорогою з фронту.

Роботу на посаді начальника міліції Волинець вів так, що адміністрація гетьманату не могла прискіпатися до нього.

У жовтні 1918 року він дізнався про те, що готується повстання проти гетьманату, і почав шукати однодумців, щоби роззброїти 10-й Липовецький піхотний полк, що стояв у Гайсині, і офіцери якого підтримували гетьмана Скоропадського.

Вранці 20 листопада 1918 року Волинець з'явився в Гайсині на чолі 250 озброєних повстанців і з чотирма кулеметами. За свою штаб-квартиру отаман обрав отель «Центральні номери», розташований у центрі міста.

Реакційне офіцерство Липовецького полку в ніч з 24 на 25 листопада 1918 року вирішило випередити події.

Проте Волинцю вдалося роззброїти полк і заарештувати найбільш реакційних офіцерів. Багато солдатів цього полку побажали ввійти до загону отамана, і він їх прийняв. Отже, у Гайсині з'явився повстанський полк у складі трьох куренів та загону кавалерії у 200 шабель, озброєний 30 станковими кулеметами та однією гарматою. Цей полк став чинити опір новій адміністрації, організованій у місті. Отаман одразу зв'язався з військовою адміністрацією Директорії. На відміну від інших отаманів повстанських полків командир Волинець завжди погоджував свої дії з представниками військового командування Ставки Війська УНР.

На цей час, користуючись зміною влади в Україні, активізувалися більшовики. І їхня тактика не змінилася — з фронту наступали регулярні частини Червоної Армії, а в тилу українських військ, що оборонялися, спалахували повстання, підготовлені червоним підпіллям. Обстановка ускладнювалася ще й тим, що значна частина повстанських сил, яка за гетьманщини допомагала Директорії у поваленні, тепер повертала свої багнети проти неї. Такі повстанські отамани, як Махно, Григор'єв та Зелений, діяли на боці червоних, прокладаючи дорогу регулярним частинам Червоної Армії.

Тому частина території України вийшла з-під контролю і військової, і цивільної адміністрації.

У грудні 1919 року, відразу після зміни влади, комендант 2-го Подільського корпусу генерал Єрошевич за дорученням Ставки Головного Командування військ УНР викликав Волинця до штабу у Вінниці. Він розповів йому про оперативну обстановку на території корпусу: Жмеринсько—Летичівсько—Меджибожський район контролювали більшовицькі повстансько-партизанські сили, що перервали зв'язок з Галичиною, а відтак — і з Європою. Перед Гайсинським полком Національної Гвардії під командуванням Волинця було поставлено завдання: відновити зв'язок із Галичиною, звільнити зазначений район від партизанських формувань червоних. І знову, уже вкотре в історії, брат пішов проти брата, захищаючи свою молоду незалежну державу.

Повернувшись із Вінниці до Гайсина, отаман зібрав повстанців на центральному міському майдані і в присутності мешканців міста звернувся до них з промовою: «Ми ідемо на тяжку боротьбу за визволення України. Можливо, що не всі повернемося до рідних осель. Пам'ятайте, що б нас не загрожувало, я вас не покину. Шлях наш тернисто-кривавий: хто почуває себе слабодухим, не має віри в нашу перемогу, не має віри в свої сили витерпіти все до кінця, той хай зараз виходить з куріня і повертається геть до плуга та волів».

Це була своєрідна присяга повстанців на вірність обраному шляху боротьби, з якого ніхто не мав права зійти й зрадити своїх товаришів. Такого в історії повстанського руху в Україні ще не було. Як правило, інші отамани інакше розв'язували питання про боротьбу: до загонів приймали всіх і відпускали будь-кого. Щоправда, була ще Запорозька Січ отамана Божка, але то — романтична ностальгія за козацьким минулим, славою предків. Волинець оптимістично оцінював обставини: тверезо, розумно, нікому не погрожуючи, він попередив своїх бійців: «Хто не впевнений у собі — нехай уходить!»

Отаман спрямував загін до Літина. Дорогою до нього приєдналися нові повстанці, в тому числі й старшини Микола Калинець, Назар Лазаренко, Гольчевський, Шепель й Будзило. По звільненні Літина на черзі став Летичів, де було зосереджено значні сили червоних партизанів і встановлено Радянську владу. Не знижуючи темпів наступу, отаман звільнив Летичів і відновив адміністрацію Директорії.

Неподалік Летичева розкинувся Меджибожський замок, який став місцем розташування полку охтирських гусарів, що був поповнений за гетьманату, а потім перейшов на бік червоних. На плечах відступаючих загін Волинця захопив Меджибожський замок.

Проте одному з представників більшовицького комітету комуністові Мушліну вдалося втекти. Він енергійно мобілізував селян 20 навколишніх сіл, створив доволі сильний червоний повстанський загін із місцем базування в селі Голоски.

Волинець теж часу не марнував. Він спрямував загін на Голоски, здійснив двома сотнями обхідний маневр, а сам ударив по центрові, і воїнство Мушліна просто розбіглося. Так отаман Волинець ліквідував одну з так званих «республік», які поставали на той час, — «Меджибозьку радянську республіку», створену більшовиками на зразок «Спасівської радянської республіки», заснованої матросом Рекуном на Дубенщині, «Пашковецької республіки», що існувала в селах біля Проскурова, «Дерманської республіки» в селі Дермани й «Північно-української радянської республіки» із центром у містечку Дубровиці на Поліссі, де навіть було створено збройні сили з єврейської молоді.

За рішенням Ставки Полк Національної Гвардії було перетворено на регулярну українську частину. Він дістав назву 61-й Піший Гайсинський полк і увійшов до складу 19-ї пішої дивізії на чолі з отаманом Добрянським. Полк було підпорядковано командувачу групи українських військ на північному заході отаману Оскілкові, який розташував його на лінії оборони Коростень — Житомир.

Волинець розбив мобілізованих бійців на курені, озброїв їх і невдовзі звільнив рідний Гайсин. Незабаром нагодилися українські повстанці отамана Клименка, які взяли під контроль залізницю на відрізку Умань — Христинівка. Отже, прибуття нових червоних загонів було дуже ускладнене.

На сході від Гайсина — Умань, а на північний захід — Вінниця. У цих обох центрах були дуже занепокоєні появою повстанців. Командування червоних зняло з фронту 7-й Піхотний полк й кинуло його проти Волинця, а 8-й Одеський, що складався з моряків-чорноморців, — проти отамана Клименка.

Червоні моряки з Одеси відразу потрапили в біду. Повстанці удаваним відступом заманили їх у болота. А тих, хто прикривав їх з тилу, знищили.

Волинець маневром заманив 7-й полк у ліси на північному заході від Гайсина і знищив. Ось так протягом короткого часу червоні втратили два полки регулярної армії.

Зброї та обмундирування тепер в отамана було цілком достатньо — він вирішив провести нову мобілізацію і, отримавши в такий спосіб підкріплення, обсадити своїми загонами обидві залізничні магістралі. Тим більше, поки він оперував на південний схід від Городка, з північного заходу противник, підтягнувши поновлений 7-й Піхотний полк, захопив Гайсин, а цього отаман допустити не міг.

І вперше за всю бойову діяльність повстанським командиром він зустрівся з регулярною армійською частиною противника у відкритому бою.

На підмогу 7-му полку йшла Таращанська кінна бригада у складі 2000 шабель, 800 багнетів і десятка артбатарей, а вже про кулемети на тачанках годі й казати. На щойно мобілізованих селян надії в отамана було мало, остаточно сформувати дивізію він не зміг, не дав противник. І Волинець розпустив бійців по хатах.

А сам з невеликим загоном все-таки зустрів противника, котрий, одержавши дані про його перебування в селі Кисляки, оточив отамана зусібіч. Таращанці вперед не пішли, як передбачав Волинець, а відкрили артилерійський і кулеметний вогонь, поступово стискаючи кільце оточення. Повстанці гинули, село палало, й отаман вирішив прорватися до Кисляківського лісу, щоб урятувати і село, і його мешканців.

Зібравши все, що залишилося від його кінноти, — близько 60 бійців, — він кинувся в атаку, взявши напрямок до лісу, вважаючи, що червоні, впевнені в своїй чисельній перевазі, не виставлять засідки в лісі.

Але назустріч отаманові кинулася кавалерія противника, через яку він прорвався до лісу тільки з трьома козаками. Біля самого лісу один з них загинув, а отаман сховався у лісі з двома, які вціліли, — Стецюком і Гульком.

Червоні помітили, як отаман з товаришами влетів до лісу, й оточили Кисляківський ліс. Ще ніколи Волинець не потрапляв у більш скрутне становище і віддався на волю своєму коню, пустивши повід. Кінь вивіз отамана з лісу, знайшовши дорогу, де не було противника.

Червоні, не впіймавши отамана, «відігралися» на селянах: їм було наказано зібрати продуктову контрибуцію. Цю контрибуцію командир таращанців Гребьонка завантажив в ешелон й наказав на кожному вагоні написати червоною фарбою — «Подарок красному Петрограду». До того ж хоробрий командир надіслав до Петрограда телеграму про подарунковий ешелон.

Проте ані ешелону, ані продуктів Петроград не одержав. Вночі, коли на станції Гайворон міняли паровоз, на його охорону зненацька налетів отаман Волинець. Ешелон дістався йому.

Крім контрибуції, в ешелоні були боєприпаси й запасні коні, зброя і обмундирування. Отаман одягнув повстанців, що прийшли разом з ним, озброїв, посадив на коней і на третій день визволив Гайсин. Червоні тимчасово лишили його у спокої: припинили рух на залізниці, пустивши поїзди в об'їзд. Вони збиралися із силами.

А отаман Волинець постановив створити в місті виборну селянську владу. 16 червня 1919 року в Гайсині було скликано селянський з'їзд, котрий обрав Повітову Раду у складі 70 осіб, а Рада обрала виконком на чолі з Іваном Миколайчуком.

У виконкомі отаман Волинець отримав посаду Міністра Військових Справ. Крім того, він налагодив видання газети «Повстанець», де вміщували зведення з фронтів, різноманітні інструкції, накази по збройних силах Гайсинського повіту, розпорядження виконкому. Як, у який спосіб діставав Волинець інформацію про справи в Україні й на фронтах — залишається таємницею, а гайсинський «Повстанець» став бібліографічним раритетом.

З метою збільшення чисельності Об'єднаної Української Армії, підвищення боєздатності й скоординованості її дій відомий повстанський діяч отаман Юрко Тютюнник переконав Головного Отамана в гострій потребі створити замість повстанських загонів, точніше — на їхній базі, регулярні частини. При цьому заміниити командирів повстанських загонів, що почувалися доволі незалежно, військовими професіоналами.

Симон Петлюра вирішив створити на базі всіх повстанських загонів, що складалися переважно з селян однієї місцевості, селянську дивізію з назвою Київська Селянська Дивізія. Такий наказ було видано. І Тютюнник звелів отаманові Волинцю ліквідувати свій повстанський загін, а бійців направити до нової дивізії.

І знову повторилася фатальна помилка, що вже не раз призводила до загибелі кращі повстанські загони і їхніх командирів. На превеликий жаль, Головний Отаман, котрий так багато зробив для повстанського руху, його матеріальної підтримки, не зрозумів його суті: ступінь боєздатності повстанця знижується прямо пропорційно до його віддаленості від рідної хати. Психологія повстанця побудована на тому, що він захищає сім'ю і рідну хату, вбачаючи в цьому захист всієї України. Не розумів цього і Тютюнник.

Волинець знову не пішов за Українською армією, що відступала. Він знав, що там повстанці не битимуться так відчайдушно, як вони б'ються біля рідних хат. Отаман повернувся до Гайсинського повіту.

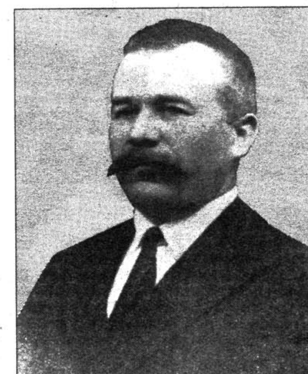
На його батьківщину з півдня насувалися денікінці.

Зима 1919–1920 років була тяжка: холоди, замети, хуртовини.

Отаман розпустив повстанців по хатах. При ньому залишилася лише його конвойна сотня. Але партизанили не на конях, чекали «чорнотропу».

Коли навесні 1920 року зійшов сніг і встановився «чорнотроп», отаман Волинець знову оголосив мобілізацію.

Тут уже червоне командування не витримало. З фронту було знято й перекинено ешелонами до Гайсина 60-ту та 44-ту дивізії регулярної Червоної Армії. Сили червоних удесятеро перевищували сили повстанців. Біля села Кенаївці його бригада зазнала поразки, й отаман повів її залишки на захід, в ліси біля Немирова. Він прибув на свою стару базу, про яку знали всі довколишні селяни, але жоден не видав свого отамана.

У цей же час почалася Польська кампанія, як її називали червоні.

Польська армія та Українська Армія УНР діяли спільно. 20 травня 1920 року Гайсин захопили поляки.

Волинець відрядив свого ад'ютанта Загородного через фронт до Омеляновича-Павленка, командувача військових частин УНР за директивами для свого загону.

З великим трудом Загородній пройшов фронт й виконав завдання отамана. Генерал-полковник Омелянович-Павленко приєднав загін Волинця до Запорозької дивізії, а отаман одержав завдання: організувати повстанський рух у найближчому тилу противника.

До глибокої осені 1920 року повстанці Волинця ходили тилами Червоної Армії, що наступала, вистежували відсталі загони, підривали залізничну колію, захоплювали обози, знищували склади з боєприпасами.

Нарешті, в жовтні 1920 року отаман Волинець отримав наказ від Омеляновича-Павленка про входження його повстанського загону до складу Третьої Залізної Дивізії.

Це були дні, коли Українська армія відступала до Дністра і Збруча, шукаючи захисту на чужій території для збереження бійців. Отаман Волинець вважав боротьбу незакінченою. Він відрядив Вовченка, Чорну Хмару (Цісаря) та Якубенка до району Балти, звідки вони мусили перейти до Гайсина та Немирівських лісів і знову організувати повстанський рух.

А сам отаман в Україну вже не пішов, далася взнаки втома, безмежна втома трьох років повстансько- партизанської боротьби. Подальша доля його невідома.

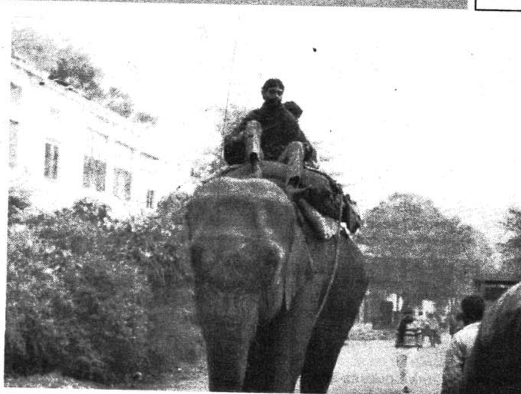
На знімку: отаман Волинець.

Варто зауважити, що його відкриттю передувала майже дворічна копітка робота не лише спеціалістів авіакомпанії, а й міністерства транспорту, зокрема міністра Ореста Климпуша.

І от нарешті другого квітня у перший рейс із Борисполя до Делі вирушив Іл-62 з офіційною делегацією на борту, журналістами і, звичайно, пасажирами. Останні їхали не по враження, а по товар — теж суттєва ознака нашого часу.

На запрошення «Авіаліній України» у цій мандрівці побував і кореспондент «Голосу України».

Валентина ПИСАНСЬКА

ДО ІНДІЇ — БЕЗ ПЕРЕКЛАДНИХ

ВІДКРИТО ПОВІТРЯНЕ СПОЛУЧЕННЯ КИЇВ — ДЕЛІ — КИЇВ

ДОВГА КОРОТКА ДОРОГА

До столиці Індії Делі шість годин польоту. І хоч виліт був пізнім — майже опівночі, проте у літаку не спалося. Поперше, очікування чогось надзвичайного. А по-друге, сервіс на борту був таким, що навіть байдужий до наїдків і напоїв чоловік навряд чи втримався б від спокуси. Здається, ще не встигли повечеряти, а чарівні бортпровідниці вже запрошують до сніданку. Їй-богу, не дарма кажуть, що кращих дівчат, ніж в Україні, нема в усьому світі. І враження таке, ніби всі вони працюють в «Авіалініях України»...

Журналісти, не гаючи часу, взялися за роботу, бо де ще відразу зустрінеш стільких міністрів і заступників міністрів, керівників відомств, з якими можна було поспілкуватися без будь-яких обмежень.

І, здається, лише шопінг-туристам із Хмельницького не було ніякого діла до міністрів. У них попереду були нелегкі три доби, за які вони мали встигнути закупити товар, причому такий, зі збутом якого вдома не виникало б проблем. От уже кому не до екзотики...

Коли підлітали до Делі, бортпровідниця повідомила, що в столиці Індії плюс 35 і порадила перевести стрілки годинника на дві з половиною години вперед. В аеропорту нас чекали офіційні представники міністерства транспорту. Вони за індійським звичаєм вшанували гостей гірляндами з квітів. Ми глянули — та це ж чорнобривці! А я була переконана, що вони квітнуть лише в слов'янських країнах...

«ТОВАРИШУ, ДАВАЙ...»

Ми таки й справді небагаті, бо на пристойний готель у авіакомпанії вистачило коштів лише для членів офіційної делегації. Журналістам і запрошеним дісталися місця «на гальорці». І на тім спасибі. Ми не в образі — Індія того варта, щоб заради побачення з нею переночувати в готелі без «зірок», тож і з відповідним сервісом. Тут зустрілися з нашими попутниками. От у кого, скажу вам, робота: з ранку до вечора стягували вони паки товару. І тут їх усі знають, бо й до нас частенько підходили службовці готелю: «Товаришу, давай...» Давай — слово багатозмістовне, воно означає тут і привітання, і пропозицію щось купити чи обміняти. Чула, як наш гід на ходу давав урок російської місцевому співробітнику «Авіаліній України», навчаючи того найуживаніших слів: «Так», «ні», «дякую», «прошу» і... «давай».

ДЕЛІ

Делі — це ще не вся Індія. Але ж Делі — чи не найбільше Індія. У Нью-Йорку мешкає не дев'ять, як у Делі, а 12 мільйонів чоловік, та людей на вулицях там, мені здалося, куди менше, ніж у столиці Індії. Не буду розповідати про тихі й ошатні вулиці аристократичних районів з розкішними, переважно одноповерховими віллами в затінку дерев. І про парад посольських архітектурних перлин. Скажу про те, що не просто вражає, а ошелешує в Делі, удрузки ламаючи образи й уявлення, які ми зачерпнули з індійських фільмів.

Сотні калік, жебраків, убогих дітей, старих, жінок, чоловіків, які сплять, їдять, кубляться у своєму скарбі долі, на тротуарах, хапаючи за руки і ноги перехожих. І це вам не хитрувати циганчуки-старченята в київському метро. Таких калік, як у Делі, я не бачила навіть у наших телепередачах про вроджені патології.

А вже про бездомних, які захопили мало не кожен шмат пустирів чи урвищ, і говорити нічого. Халабуди з картону, обтягнуті дрантям, — і така антисанітарія, що навіть дивно, як їхні мешканці там виживають.

І ще деталь: у Делі не існує проблеми, даруйте, туалетів. Місцеві жителі знають: вони під найближчим парканом чи кущем. А якщо врахувати неймовірну спеку, то й запахи відповідні.

Досі не вкладається у свідомості, яким чином усе це поєднується: одна з найдавніших світових цивілізацій — і така нужденність; храми, де перехоплює подих від святості вже самої атмосфери, — і голодні діти, що живуть просто неба...

Та недарма Індію, навіть незважаючи на її кіно, вважаємо країною загадковою, де людина так чи інакше потрапляє у світ особливого впливу — небесного, космічного, або того, якому не знаємо назви. Бо інакше як пояснити, що несподівано, полamавши інші плани, разом із заступником головного редактора «Независимости» Олександрою Парахонею пристали на пропозицію головного редактора газети «Магістраль» Петра Москаленка — передати листи та сувеніри настоятельці храму релігії ашрум від прихильників цієї релігії в Києві. На таксі грошей не було, тому найняли моторикшу — таке собі «диво»: моторолер з халабудою від вітру і сонця. Чи то злукавив рикша, щоб заробити якусь копійку, чи, може, й справді переплутав храми (за що ми й досі йому дякуємо), але привіз він нас у чудову зелену, рівну, як долоня, долину з одним- єдиним узвишшям, яке увінчував чудовий білосніжний храм, що за формою нагадує вишуканої краси квітку — лотос. Ця квітка — символ чистоти і неодмінний атрибут релігії й поклоніння в Індії.

Ми ще не знали, що приїхали не за адресою, але пішли за безперервним потоком людей до дивовижної споруди. З'ясувалося, що це — Дім поклоніння бахаї. Бахаї — незалежна світова релігія, яка випливає з єдності Бога, єдності всіх релігій і дотримується принципу єдності людства. Сюди приходять люди найрізноманітніших віросповідань, щоб у цьому прекрасному храмі помолитися... кожен своєму Богові.

А ще прочитала одне з святих писань релігії бахаї: «Не гордись тим, що ти любиш свою країну, але гордися тим, що любиш весь світ. Земля — одна країна, і людство — її громадяни...»

В ГОСТЯХ У САШІ

Нас усіх — а усіх було чоловік 40 — запросив генеральний агент «Авіаліній України» в Делі Ану Бірла. А щоб ми не плуталися з незвичним іменем, то він попросив називати його просто Сашею.

Дім Саші без будь-яких проблем вмістив усіх гостей, а міг би — ще стільки і навіть місце для танців залишилося б. І з вечерею теж проблем не було: дюжина офіціантів справлялася зі своїми обов'язками.

Саша майже без акценту розмовляє російською і готовий виконати будь-яке ваше прохання. Президент авіакомпанії «Авіалінії України» Леонід Погребняк вважає, що Саша — знахідка для компанії, бо почувається у цій сфері, як риба у воді, чудово знає місцеві закони, орієнтується на ринку авіапослуг — одне слово, незмінний спеціаліст, якому можна довіритися.

Думаю, що й туристам, підприємцям, які хочуть зробити в Делі покупки, без Саші не обійтися: він має кілька магазинів, де торгують виробами зі шкіри і прикрасами. Для пасажирів рейсів «Авіаліній України» він робить солідні знижки. Так що будете в Делі — не обминайте Сашу Бірлу.

Як його знайти? А просто: він і зустрічає кожен рейс «Авіаліній України». Думаю, що незабаром він агітуватиме і своїх співвітчизників: «Літайте «Авіалініями України».

Хоч вартість квитків — комерційна таємниця, з усього видно, що рейсами нашої національної авіакомпанії мандрувати вигідно. Тим більше в Індію. Це вам не Туреччина, де громадяни СНД і колишнього соціалістичного табору нагнали ціни, як на київському «Патенті». У Делі пристойне шкіряне пальто можна придбати за 50—70 доларів, а прикраси зі смарагдів, бірюзи, перлин наші скуповують за безцінь. В усякому разі шопінг-туристи з Хмельницького залишали Делі задоволеними.

Я попросила прокоментувати цю подію президента національної авіакомпанії «Авіалінії України» Леоніда Погребняка.

— А що тут коментувати? — лукаво посміхнувся Леонід Васильович. — Літайте «Авіалініями України» — і ви переконаєтеся, як це вигідно і зручно.

Київ—Делі—Київ.

В АВТОМОБІЛІ — ПО ПІКАДІЛЛІ

Коли спитати нашого автолюбителя, як стоять справи у його колег на Заході (від Японії до Африки), то він, змучений проблемами бензину, запчастин, ремонту власної «Таврії» або «Жигулів», не вагаючись, відповість: «Не знаю, як, але те, що не так, як у нас, то це вже певно». І буде правий. Але не в тому, що «у них все о'кей», а в тому, що західні (що японський, що африканський) автолюбителі не тільки живуть у примарному для нас світі «нав'язливого» сервісу, а й менталітет водійський в них зовсім інший. До речі, це ж стосується і тамтешньої шляхової поліції. Саме для того, щоб хоч певною мірою акумулювати (користуючись автотерміном) те, як же ведеться тамтешнім автолюбителям, ми й публікуємо цю добірку. А «Пікаділлі» — одну з головних площ Лондона — обрали лише для рифми. Не подобається вам вона — подумки змініть на нью-йоркський Манхеттен або японську Гіндзу. Загалом ситуація буде схожа.

ВИНЕН — ВІДПОВІДАЙ

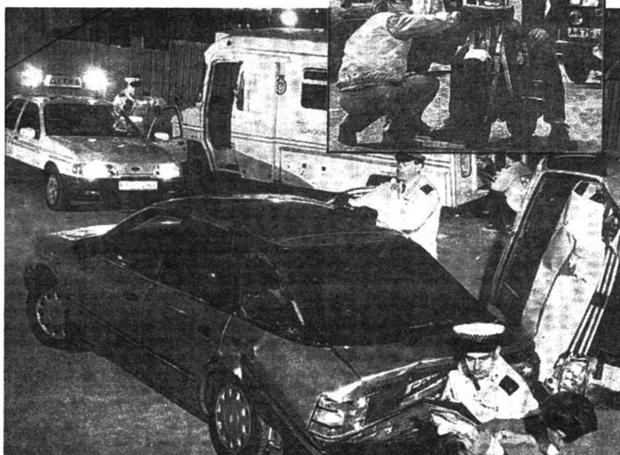
Ось уже понад два роки у Франції діє такий ефективний засіб приведення до тями недисциплінованих водіїв, як «інформатизовані» водійські права. Вони передбачають для кожного автомобіліста шість штрафних жочок. Що це таке? Водночас зі штрафом за серйозне порушення водій позбавляється одного чи кількох очок. Перевищив швидкість лише трохи — знімуть одне очко, перетнув суцільну лінію або поїхав на червоне світло — два очки. Вів машину у нетверезому стані — три. Причому жодних папірців, усе фіксується спеціально створеною на національному рівні комп'ютерною системою, куди дані надходять від поліцейського, який зафіксував порушення (звичайно, комп'ютер ані обдурити, ані виставити йому пляшку неможливо). Якщо протягом трьох років витрачається весь «капітал» очок, це означає — прощавайте водійські права. Дуже схоже на відому нам систему талонів. Відтепер водій повинен чекати півроку, поки йому не дозволять здати іспит (перед ним — медичний огляд і оцінка психомоторних якостей автомобіліста).

А ось — і іспит. Цього разу — як він відбувається в Японії. Заплативши по кілька десятків доларів за курс лекцій (до речі, гроші не повертаються, якщо іспит буде «завалено»), «штрафники» розсаджуються по лавах у класах школи автоводіння. Курс ведуть лектори, колишні автоінспектори. Всім роздають новенькі кольорові посібники «Правила безпеки їзди» і список запитань: ваші дії у тій чи іншій ситуації за кермом. Наприкінці занять уже готові результати анкетування — комп'ютер за набраними очками підраховував для кожного, наскільки безпечна його манера їзди.

Потім — лекції. Перші дві години «штрафникам» втовкмачують основи етики і обов'язки водія. Наступна лекція торкається аналізу найхарактерніших порушень, тонкощів особливо важких для усвідомлення дорожніх правил (це саме й становило головний зміст іспитових білетів, про які йшлося вище). Потім лектор переходить до конкретних аварій, які спричинилися до людських жертв. Останнє супроводжується показом кольорової відеострічки з усіма натуралістичними подробицями і кривавими сценами пригод. «Прошу заздалегідь зібратися, — попереджає лектор перед показом фільму, — багато хто втрачає свідомість...».

Завтра віддадуть права і встановлять річний випробувальний термін. Повна реабілітація чекає лише на того, хто покаже себе як «взірцевого водія», тобто жодного разу за цей рік не порушить правил.

Від англійської шляхової поліції не втечеш навіть на потужному мотоциклі; всі поліцейські можуть подати першу медичну допомогу потерпілим в автокатастрофі.

...А родися щаслива

Біля однієї з найпожвавленіших станцій київського метрополітену заклична реклама «Хонди». Вам запропонують машину — блискучу, останньої моделі — ледь не з доставкою додому. Але, звичайно, за долари. Є «бакси» — катайся донесхочу. Інша проблема з «Хондою» постала у США, де, як відомо, долар — все одно, що наш карбованець: національна валюта. За їхніх умов ситуація набрала кримінального характеру. Саме тому, що — навпаки, порівняно з нами — доларів багато, а «Хонд» мало.

На початку минулого десятиліття «Хонди» стали у США надзвичайно популярні. Але під тиском Вашингтона Токіо погодилося зменшити їх поставку до Америки (адже там затоварилися з машинами власного виробництва). Проте автолюбителів США питання «високої» політики не хвилювали: подай їм «Хонду»! Зокрема, з такими вимогами вони зверталися до дрібнооптових продавців цієї машини — так званих дилерів. Останні, у свою чергу, тиснули на керівників американської філії компанії «Хонда». І ті — не встояли. За хабарі «в особливо значних розмірах» — постачали надпланові (порівняно з рознарядками) «Хонди» одним дилерам, безсоромно нехтуючи іншх. І не тільки надплановo, а й позачергово. Загалом, як з'ясували слідчі, з порушенням порядку товар одержували 30—40 «обраних» дилерів із 500, які працюють з «Хондами». Крім готівки популярністю користувалися й хабарі у вигляді меблів, годинників, земельних ділянок і навіть платні за навчання у коледжі сина одного з хабарників. Попереду — суд. Бідна «Хонда»! Як тут не згадати прислів'я: «Не родися красива, а родися щаслива».

Три секунди між життям і смертю

Ось яких висновків дійшли — після багаторічних спільних досліджень — німецькі психологи, педіатри і поліцейські. Ми передруковуємо ці висновки з мюнхенської газети «Зюддойче цайтунг»:

- У дітей не такий широкий крок, як у дорослих. Тому вони, перетинаючи вулицю, більш тривалий час перебувають у зоні небезпеки.
- Коли діти біжать, вони дивляться лише вперед, у напрямі бігу. Спеціалісти вважають, що сектор огляду в дитини віком приблизно п'яти років на 30 відсотків менший, ніж у дорослої людини. Тому малюки й не помічають машин праворуч і ліворуч.
- У дітей дошкільного віку центр ваги багато вище, ніж у дорослих. Тому вони під час швидкого бігу і на нерівній дорозі, спіткнувшись, приміром, об бровку тротуару, можуть впасти, втративши рівновагу.
- Маленькі діти не спроможні відразу ж зупинитися. Тому на крики або сигнал автомобіля вони реагують із значним запізненням.
- Тоді як дорослі, оцінюючи ситуацію на шляху, чують, звідки йде шум машини, що наближається, дітям набагато важче визначити цей напрям.
- Діти не можуть сприймати те, що відбувається навколо них, вибірково. Надзвичайно збуджені, вони нібито відключаються від зовнішнього впливу (згадаймо, як діти, не витримуючи занадто сильного шуму, пальцями затикають вуха).
- У дорослої людини на дорозі ланцюжок дій — сприйняти обстановку, обдумати її, прийняти рішення і діяти — займає приблизно 0,8 секунди. Дитині потрібно для цього до трьох секунд, а така уповільнена реакція може виявитися небезпечною для життя.

НЕ ХОДІТЬ, ЗЛОЧИНЦІ, ДО АФРИКИ!

Горять «синім полум'ям» страхові компанії деяких африканських країн. Викрадення автомобілів там набрало таких широких масштабів, що, зокрема в Кенії, страхувальники уже не в змозі виплачувати потерпілим їхні втрати, пов'язані з цим лихом, а господарі автотранспорту, навпаки, наполягають увести до договору пункт щодо страхування від викрадення автомашин. Криком відчаю виглядає звернення Асоціації страхувальників Кенії до поліції — вжити, зрештою, рішучих заходів проти викрадачів.

Схожа ситуація склалася і в Уганді. Проте там її розв'язують докорінно. Відтепер схопленим на місці злочину озброєним викрадачам загрожує кара на смерть без «зайвих правничих формальностей».

А от законослухняних водіїв подекуди в Африці люблять. Зокрема, цієї зими на дорогах Південно-Африканської Республіки автоінспектори зупиняли ту чи іншу машину, з'ясовували, чи, бува, вона не крадена, чи водій тверезий, і відтак вручали йому... поздоровлення з Різдвом і Новим роком. Пасажирам пропонували у подарунок безалкогольні напої, а дітям (якщо вони були в салоні) — яскраві книжечки про правила безпеки руху. Пояснюючи свою незвичну поведінку, південноафриканські стражі порядку заявили, що під час свят різко зростає не тільки потік транспорту, а й кількість неприємних «пригод». Тому й вирішили, що слід не лише карати порушників, а й дякувати тим, хто виконує правила.

До речі, про викрадення машин

Їх крадуть повсюдно. І хоча на Заході у будь-якому автомобільному магазині вам запропонують десятки (!) застережних систем і за невелику окрему плату встановлять будь-яку на вашу машину, водночас із зростанням технологічного рівня цих систем підвищується і кваліфікація злодіїв. Прогрес не стоїть на місці! Далі — все, як у нас: машину або переганяють за кордон, або розбирають на запасні частини, або розбивають об дерево. Щоправда, «у них» крадені автомобілі виконують ще й певні функції, суспільству недавнього соціалізму не притаманні. Йдеться про використання такої машини гангстерами для «взяття» банку або терористичного акту, коли багажник і салон забивають вибухівкою і перетворюють автомобіль на бомбу величезної руйнівної сили.

АРГЕНТИНА. Тут автомобілів крадуть майже стільки ж, скільки їх у цій країні виробляють. Більшу частину крадених транспортних засобів так і не вдається повернути законним власникам, і страхові компанії твердять, що «майже всю національну автопродукцію «конфіскує» злочинний світ».

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ. Міністр внутрішніх справ у розпачі заявив: «У мене створюється враження, що британці стають нацією автомобільних злодіїв».

ФРАНЦІЯ. В одному з центральних районів Парижа поліцейські протягом кількох місяців не могли вистежити крадіїв, які демонстрували (крім професіоналізму) відмінне знання психології французів. Їхня комбінація була просто безпрограшною. Вранці злодії виходили на чергування до тютюнових кіосків. Там вони чатували на автомобілістів, які, поспішаючи на роботу, вискакували з машини на секунду-другу, аби придбати сигарети, і не вимикали двигуна. «Черговий» миттю сідав в автомобіль і від'їжджав. Утім, більшість крадіїв дотримується традиційних методів — відчиняє машину, яка стоїть на вулиці, рано-вранці, коли поліцейські патрулі наприкінці нічного чергування збираються у себе в дільниці.

ЖИВА ТОРПЕДА

Ремені безпеки для собаки! Це що, жарт чи доведена до безглуздя турбота про чотириного улюбленця? Зовсім ні. Виявляється, не все так просто. Йдеться не тільки, а точніше кажучи, не стільки про збереження життя тварини, як людини. Фахівці твердять, що під час зіткнення автомашин навіть на швидкості 50 кілометрів на годину удар у голову водія або пасажира, що сидить поруч, від кинутого вперед силою інерції собаки середніх розмірів, дорівнює ударові силою в одну тонну. А від великого пса — ще сильніший.

Звичайно, найкраще, якби собака сидів у машині на підлозі в ногах у пасажира. Але ці бешкетники і улюбленці сім'ї нізащо не хочуть залишатися внизу, що було б безпечно під час різкого гальмування. Собака обов'язково намагається сидіти поряд, скажімо, з дітьми на задньому сидінні. У найкращому разі він влягається на сидінні, у найгіршому — намагається лизнути водія у потилицю.

У Швеції, де, здавалося б, усе, що стосується водіння автомобіля, розписано від «а до я», поки що немає правил, куди і як саджати собаку в автомобілі. Але про це потурбувалося тамтешнє товариство захисту тварин. Серед інших варіантів, які воно пропонує, є спеціальні ремені безпеки. В ім'я життя людини і собаки також.

Сторінку підготував Володимир САВЦОВ.

Олександр ВИНОКУРОВ, «Голос України»

ДЖЕРЕЛА «НЕПОЧАТОЇ» ВОДИ

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Надійшла весна — треба бузину саджати. Я серйозно. Вірніше, не я, а Емілія Федорівна. Бузини на своїй садибі вона хоче посадити багато. І не просто так, а лише їй відомим способом. Інакше потрібного ефекту не буде.

— Бузина — сильне магічне дерево, — каже вона. — З його допомогою можна вилікувати будь-яку хворобу, навіть найтяжчу — рак, саркому, пухлини мозку, недокрів'я, СНІД...

До хутора Павлюки Попільнянського району, де живе народна цілителька Емілія Бурмагіна, з'їжджаються звідусіль. І в кашкетах, і в кубанках, і в тюбетейках. А оце недавно хуторяни вперше побачили гостя-негра.

Лікує Емілія Федорівна природною сільською магією, різноманітними засобами й методами народної медицини, молитвами, обрядами, намовляннями, джерельною водою. Деякі з цих знань передали їй, коли вона була ще підлітком і жила в Омську, бабусі-знахарки й дід, які вже стояли на порозі смерті. Надалі Емілія сама цікавилася народним цілительством. Збирала рецепти, магічні обряди, молитви і заклинання від різних хвороб, вивчала лікувальні властивості трав, дерев, навіть тварин.

Ви знаєте, як, наприклад, позбутися радикуліту? Виявляється, його можна викочувати живим їжаком. Звичайно ж, по голому тілу.

— То що ж тут дивного? — пожартував я. — Якби по моєму попереку покотили їжака, я із страшним вереском домчав би за півгодини від вашого хутора до Києва, забувши не лише про радикуліт!

— А треба пройти п'ять-шість сеансів, — усміхнулася Емілія Федорівна. — Головне для вас що? Вилікуватися. І, до речі, екологічно чисто. Від медпрепаратів організм людини настільки хімізується, що він стає ходячою таблицею Менделєєва. Мої ж методи не засмічують його всілякими ліками, на які до того ж треба витрачати кошти, підживлюють цілющою силою самої природи. Так, ревматизм із твердою пухлиною в суглобах лікую ваннами з березового попелу, пшеничних висівок і солі, виводжу волосся з обличчя, використовуючи шкаралупи грецьких горіхів. Хворим на лейкоз раджу якнайбільше пити чаю з квітів гречки.

Про гриби Емілія Федорівна може розповідати годинами. Від неї я дізнався, що боровик і свиняк товстий лікують рак, опеньок луговий — золотистий стафілокок, опеньок зимовий — саркому. А ось вирощені у воронках від бомб будь-які їстівні гриби сильно збільшують... потенцію чоловіків. «У наших місцях таких воронок залишилося багато, — сказала Емілія Федорівна. — Було б кому вирощувати!»

Раніше Бурмагіна жила в Росії (сама ж сибірячка), лікувала лише таємно, адже ще донедавна таких людей називали шарлатанами і нерідко їм «шили» кримінал. Так було і в Свердловську, де їй доводилось підпільно приймати хворих. Але якою б не була «конспірація», чутки про цілительку поширилися миттю. Сотні людей почали стукати в її двері. Звичайно, це не могло не насторожити чиновників від влади. Щоб не накликати на себе біду, Емілія спішно зібрала речі й подалася на Крайню Північ, де, як говорить сама, жила тихо, лікувала, але дуже рідко. Там побралася з українцем, з яким згодом приїхала на Житомирщину і купила на хуторі хатину. Місцева природа зачарувала Емілію Федорівну. Особливо тішать джерела, що б'ють на її садибі.

— Їх мені послав сам Бог, — каже вона, — адже хату і землю я не вибирала — купила те, що довелося. У цих джерелах сильна для лікування «непочата» вода. На відміну від більшості річок і струмків, які спрямовані на північ або південь, моя вода тече на схід, до сонця. Якби я спеціально шукала таке місце, то і на мільйон садиб його не знайшла б.

Важко сказати, яку хворобу не може здолати ця жінка (має, до речі, міжнародний диплом біотерапевта і право лікувати людей). Але ось біда: ніде розвернутися. Сім'я з п'яти чоловік живе в хаті, в якій лише дві невеликі кімнати. Тож коли в них ночують хворі, господарям доводиться спати або на горищі, або на підлозі.

В Емілії Федорівни є мрія — спорудити лікарню. Її утримувала б і обслуговувала численна родина Бурмагіної. Чоловік Володимир розводив би мускусних качок, із залози яких та ще двох компонентів можна виготовляти ефективний засіб, що омолоджує, шиншил, м'ясо яких лікує захворювання мозку, інших тварин. Син Микола займався б пасікою, син Олексій — рибним господарством. Молодший, Ілля, лікував би тих, хто перехворів менінгітом. Приїхали б допомогти і дві дочки з чоловіками. А ще ж — учні Емілії Федорівни. Кожному знайшлася б своя справа в цій своєрідній лікарні.

— Наша місцевість не забруднена радіацією, тож не треба боятися, — каже Емілія Федорівна. — Але власних коштів на будівництво лікарні, звичайно ж, немає. От якби знайти спонсора. Він, повірте, не пошкодував би.

— І всі, хто приїздить сюди, вірить, що ви можете їх вилікувати?

— Багатьом я наводжу слова сирійського лікаря Абуль-Фараджі, який жив ще в дванадцятому столітті. Він так говорив пацієнту: «Дивись, нас троє — я, ти і хвороба. Якщо будеш на моєму боці, нам удвох легше подолати її. Але якщо ти перейдеш на її бік, я сам не подолаю вас обох». Щодо магії, то не треба її боятися. Люди, які вчили мене магії, ніколи не хворіли і не знали болю. Все своє погане — хвороби, біди, горе — «віддавали» природі й помирали не від хвороби, а від глибокої старості. У відповідь на це вони дуже бережно ставились до природи, одухотворювали її. Жоден із них ніколи не плюнув на землю-матінку, не осквернив її.

Дивна жінка Емілія Бурмагіна. Інший на її місці дбав би про свій достаток, а вона клопочеться про лікарню, щоб не лише лікувати хворих, а й годувати їх, доглядати за ними. Мотається по всіх усюдах, щоб дізнатися, де можна придбати шиншил, каліфорнійського кроля, яйця японської перепілки. Не для себе, для людей, для їхнього здоров'я.

А може, не дивна?

Житомирська область.

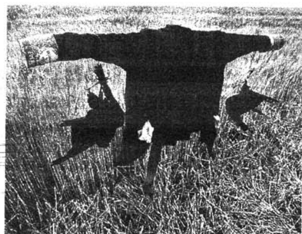
P. S. Знаючи, яку кількість листів викликають такі матеріали, подаємо адресу, за якою можна писати Е. Бурмагіній: 252023, м. Київ-23, а/с 259.

Наталя ФІЛІПЧУК, «Голос України»

ЗАПОВІДНИК ДЛЯ ГОРОДНІХ ОПУДАЛ

Є, виявляється, такий — у Франції, у Юрських горах

«Мов опудала на капустяних полях, які нічого не варті, такі їхні боги — із дерева, срібла і золота». У переважній більшості біблійських видань, пропонованих для світських читань, Книга Боруха, звідки висмикнуто це звинувачення, загубилася. Тому так і не вдалося дізнатися, які, власне, претензії висувалися дерев'яним богам. Проте, зрозуміло, що перші городні опудала, хоч і з'явилися на світ Божий задовго до самого Спасителя, були не в пошані. То тільки кажуть: зустрічають по одежі... Несимпатичним завжди не щастить...

Чому вимерли динозаври? Бо були несимпатичні! Ніхто їх не любив і абсолютно кожен прагнув з'їсти. Вони жили у Юрському періоді, від якого залишилися Юрські гори. Нині це своєрідний заповідник старожитностей та сільських традицій, який ніби оминули і модернізація, й урбанізація. А чудовиська зустрічаються й сьогодні. Головне — потрапити в сезон!

Перші чудовиська в Юрському «заповіднику» виходять на полювання ранньої весни... А пізньої осені повертаються до хлівів. Заїжджі поблажливо посміхаються: чим би дитя не тішилося, аби не плакало. Осучаснені бургунди, нормандці, провансальці тощо давно повикидали зі своїх полів бридких ляльок. Звичайно, якби ті були хоч трохи вродливіші, то опинилися б у Луврі. А так ні вік, ні почесне місце в історії та літературі не врятували їх у нерівній боротьбі з гербіцидами, пестицидами та іншими відлякуючими засобами.

Пан Мішель де Монтень, дивак-філософ, був би приємно здивований: яких грандіозних успіхів досягла його війна з опудалами за якихось чотири століття! Річ у тім, що в XVI столітті у Франції опудалом було професією: людина з ранку до ночі бігала в соломі та пір'ї по полю, розмахуючи руками і сварячись з воронами. Панові Мішелю де Монтеню, дивацтва якого увічнив Шекспір, надто припали до душі бездуховні дерев'яні створіння з вітряками замість рук і глечиком замість голови. Він повтикав їх у кожен квадратний метр... власного маєтку біля Бордо.

У багатих — свої дивацтва. А також — опудала. Кому, як не нам, знати: якщо в домі вистачає лахміття, щоб надягнути його на городню ляльку, можна робити певні висновки про статки в сім'ї і державі.

Франція щодо цього виняток. В усій країні опудала збереглися тільки в Юрі. І диво, що серед трохи диких сільських пейзажів вони нагадують про існування цивілізації. Сусід по машині, відрекомендований як найкращий місцевий журналіст, пан П'єр Оканте бубонить: «Ти вже звернула увагу — кожну культуру охороняє своє опудало, з притаманним тільки йому шармом: картопляник, пшеничник, капустяник».

Пшеничник, наприклад, не має голови. Проте до «рук» причеплено багато бляшанок, які торохкотять на вітрі. Справді, навіщо голова, коли миші та ховрахи все одно її не бачать. Капустяник — зовні викапаний селянин, у кепці, з окулярами на так званому носі, і з сапою, прилаштованою за півметра. Сапу ніхто не намагається поцупити. Зайцям вона також не потрібна, тим паче в руках у «господаря». Квасолячий сторож — щедро обвішаний трупами грабіжників — підстрелених на гарячому ворон, сорок, зрідка (бо важче влучити) горобців. Цікаво, якби у Франції росли ананаси, яких би опудал виставили на ананасовій плантації: муляжі дуже східноєвропейських туристів?

Навряд. Потрапляючи за кордон, наші туристи набираються тимчасової шляхетності, переповнюються почуттям патріотизму (наші опудала в сто разів бридкіші) і навіть переймаються ідеями, які мучать сьогодні європейців. З почуттям гордості за жіночу стать засвідчую: у Франції емансипація дійшла апогею. Недалеко від містечка Пре де Клері-Сен-Андре з'явилася перша, може навіть у світі, опудалша (сподіваюсь, я правильно вимовляю це слово?). Манекен, не знаю з якого салону високої моди, одягнений у лахміття, озброєний зламаною рушницею і прикрашений капелюшком з вороннячим пір'ям. Жінка у будь-якому вбранні не втрачає свого шарму. Принаймні голова у неї не з соломи, а з пластику.

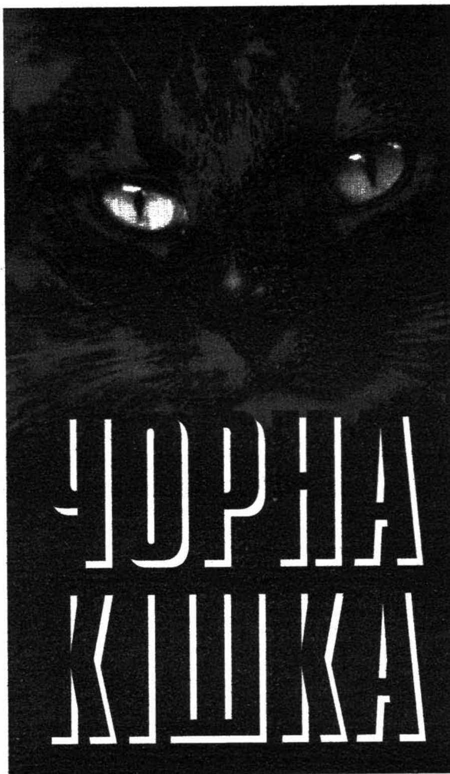
Невже це мої слова, і я власними вустами промовляю звинувачення несимпатичним... Може, вони й дерев'яні. Може, вони й не із золота чи срібла, але на капустяних полях Юри — вони боги. Богів не звинувачують. Тим паче таких старих і майже зниклих. Коли їх стає зовсім мало, богів заносять до книг: святих, червоних і... путівників.

А чим іще привабити туристів до патріархальних, немодернізованих Юрських гір?

Київ—Юрські гори—Київ.

Євген ХОТИМЧУК

Оповідання

З-ПОЗА двометрового паркану ледь-ледь визирав полисілий щебет*. Світили боками, ліниво повитягувалися на сонці лати, їх де-не-де прикривали купі снопики. Усе це навівало незрозумілий сум, навіть відчай. До того ж я уже добрих п'ять хвилин гамселив кулаком об ворота, проте їх ніхто не відчиняв, хоча з двору долинали чоловічі голоси. Фрази були якісь уривчасті, нервівні, частенько приперчені міцними слівцями.

Коли уже зовсім зневірився і подумував, чи не пора «чоломкатися» плечима з ворітьми, вони розчинились, і я побачив перед себе дядька Михайла. Очі його бризнули радістю, він рвучко обняв мене своєю єдиною рукою.

— Бузюню, бузюню, кого ж це бачу? — танцювали на його широкій лисині веселі сонячні зайчики. — Тебе єдиного на білому світі нам лишень і не вистачало.

Одразу безцеремонно потягнув мене до столу, навколо якого сиділо кілька чоловік.

— Знайомся, козаче, — то мої найкращі в світі гості. Ото скраю сидить Віктор, — показав рукою на підтягнутого чоловіка середніх літ з акуратно зачесаним догори волоссям. — Колишній старпом капітана далекого плавання. За ним — чудовий мій товариш і брат Місько. Для тебе, — ткнув дядько в мої груди пальцем, а потім підняв багатозначно вгору, — Михайло Петрович. Неповторний представник нашої міліції, яка нас береже. Він уповноважений глядіти спокійний сон усієї Глухівки та навколишніх сіл. А це — чолов'яга із золотими руками. Просто Гриша. Якби в цю мить на наших головах були капелюхи, ми обов'язково їх мали б скинути перед ним. Тобі, безкінному, ніяк цього не збагнути, — захитав скрушно головою дядько Михайло. — То є майстер он по таких візочках, — кивнув на «Волгу», що сховалася в холодочку від червневого сонця.

— А це, — обіймаючи за плечі, нарешті відрекомендував гостям і мене, — найталановитіший з усіх студентів, яких мені доводилося будь-коли вчити. Звати його Володька.

Таке довге знайомство з розлогими коментарями господаря добряче усім набридло. Народ горів бажанням трапезувати далі. Господар, вочевидь, це також уловив. Одразу змінив платівку:

— Ну, вельмишановне товариство, ми просто не можемо не підняти чарки за мого юного гостя.

— Ми — за... — весело загули всі.

Я почав було віднікуватися, та одразу застілля на мене дружно натиснуло. Відчув, як міцний самогон ошпарив горлянку. Коли трохи закусив, уважніше почав придивлятися до компанії. Мені одразу сподобався Віктор. Він висловлював свої думки чітко й коротко. По-морському. А ще приваблювала його сміливість.

— Я зовсім не боюся смерті, — спокійно говорив старпом. — Не один раз дивився їй в очі. Якби мені зараз сказали, взяв би автомат й подався в Афганістан. Але в ім'я чого?

Тоді про такі речі не було ще зазвичнено говорити вголос, а він собі так відверто...

— Тих, хто збудував під Києвом атомну, я стріляв би власними руками.

Без промаху бив по найпекучіших проблемах моряк.

Мене дедалі більше розпалювала цікавість: а ким же працює він тепер? Дядько Михайло назвав професії усіх, крім Віктора.

Я помітив, що він і не їсть багато, як усі, і головне — не п'яніє.

— А який дурень надумав оголосити війну горілці на Русі? — запитав старпом, і сам же відповідав: — Пили, п'ють і будуть пити.

Ці висновки, відверто кажучи, мені були не дуже до душі. Бо ніколи не мав особливої любові до алкоголю, навпаки — вважав, що давно пора навести порядок у цій справі.

Дядько Мишко, навпаки, почав схвально вигукувати:

— Правильно, правильно б'єш, Вікторе, просто в лоба.

Мій учитель полюбляв сорокаградусну. Колишній фронтовик.

Ох, і нелегка ж дісталася йому дорога на цьому світі. У голодні роки ледь встиг вистрибнути з сусідчиного супу, як півень. Про це він розповідав з деталями, зі сміхом, від чого аж мороз ішов по шкірі. Тітка Мотрона заманила до своєї хати, взяла ножа, притисла дитяче тільце до лавки і почала було різати по шиї. Та йому від того не боліло, а свербіло. Не зовсім розумів, що хоче зробити тітка. Проте стало страшно. І коли випадково ніж вислизнув з її рук, рвонувся до дверей. На щастя, вони були не замкнені.

На війні — через місяць відбило руку. Звичайно, списали з діючої армії. А він не дався. Воював до кінця. А ще дядько Мишко (він сам хотів, щоб його так називали) любив розповідати, як у нього свербілять пальці на відірваній руці, у що мені аж ніяк не хотілося вірити.

І вже зовсім не вкладалося в голову, як цей імпульсивний, трохи грубуватий дядько, є кандидатом філософії. Ми, студенти, любили його не так за глибокі знання, як за широку натуру, цілі копи жартів та анекдотів. Начальство недолюблювало і побоювалося його, бо завжди різав правду в очі. Намагалося спровадити на пенсію. А мені чогось було його шкода. Звичайно, я йому про це ніколи не говорив. Дядько Мишко мав дві дружини, п'ятеро дітей, та в основному жив одинаком. Балясник і жартівник, душа компаній, у той же час був дуже безпорадний, як мала дитина.

Коли застілля досягло свого апогею, Віктор несподівано запропонував:

— Обід переноситься до мене.

Усі сподівалися, що дядько Мишко не погодиться, почне всіх стримувати, а він навпаки:

— Забирайтеся до чортової матері, все одно горілки більше немає.

Грубі жарти дядька Мишка завжди сприймалися поблажливо, ніхто не ображався. Хоча кожен із співрозмовників нерідко ловив себе на думці, що у словах філософа є значна частка правди. Принаймні зі мною це траплялося часто.

Якихось двадцять хвилин їзди сільськими дорогами, і ми вже були у Бічуївці. Відразу ж за автобусною зупинкою звернули в розчинену браму.

— Бачте, дядьку Мишко, мої ворота завжди розчинені для хороших людей, — весело вигукнув Віктор.

Я не переставав дивуватися його витривалості. Тоді як філософ уже давно клював носом, у розпалілих міліціонера і майстра починав заплітатись язик, моряк тримався бадьоро. Вийшов з автомашини перший, взяв за руки мене та дядька Мишка, заходився показувати господарство.

Наставник одним вухом те слухав, у друге випускав, а мені було цікаво. З дороги хата не дуже показна, проте зблизька було видно, з якою майстерністю збудована, як обласкані кожний куточок, цеглина, плиточка. На ганок вийшла сухенька літня жіночка. Привертала увагу її хода: усе тіло було нахилене вперед, ніби йшла проти вітру. У постаті була якась цілеспрямованість, навіть упертість. Ступала пружно, лише на пальці, наче намагалася відштовхнутися від землі.

— Це моя мама, — відрекомендував Віктор. — Моя гордість. Усе життя пропрацювала ланковою у колгоспі, має орден.

Пригорнув матір, скоріше не по-синівськи, а по-батьківськи. Так собі добродушно, співчутливо.

— Бачте, як за тією проклятою роботою висохла? На тріску.

На розлогому подвір'ї затрималися якусь мить. В городі за акуратним штахетником усе буяло. Віктор перехопив мій погляд.

— За бажання можна глянути. — І, не питаючи моєї згоди, ступив на стежину. — Молоду картоплю хоч сьогодні копай. А що маємо надворі — початок червня.

І ніби підтверджуючи ці слова, всміхнулися червонобокі полуниці, а далі — посаджені на грядці лісові суниці. Уже цвіли ранні огірки, просилася на стіл молода капуста. У теплиці дозріли помідори.

— І все це має пропасти, — бідкався Віктор.

— Чому? — здивувався я.

Подивився на мене здивовано і навіть зневажливо. Проте мовчав. Нарешті й до мене дійшло. Чорнобиль посвятив.

Поверталися з грядок мовчки.

— До хати не запрошую, у літній кухні вільніше, — винувато виправдовувався господар. І показав рукою на двоповерховий дощаний будиночок, що причілком упирався у хлів. По дорозі відхилив дверцята якоїсь будки, де заскавучали цуценята. Я на них не розуміюся, але видно було, що породисті.

Зійшли на другий поверх. З одного боку від сіней була простора більярдна, з іншого — чималенька зала для прийому гостей.

— Ви тут позабавляйтеся, а я поставлю дещо на стіл, — моряк повернувся і вийшов.

Доки майстер з міліціонером грали в більярд, ми з дядьком Мишком ознайомлювалися зі спорудою.

— А як обшальовані стіни! — прицмокував дядько. — Одна в одну. — Хміль поступово його відпускав, і філософські очі яснішали.

Віктор понаносив різних коньяків, «московської» ковбаси, червоної ікри, консервів...

— Тепер до ранку ніхто мене звідси не вижене, — потирав свою блискучу лисину дядько Мишко.

Розлили по першій. Він підвівся і урочисто промовив:

— Хай селиться у цьому кубельці щастя, хай приносить до нього лише добрі вісті, а вилітають звідси у дале...

Раптом різко розчинилися двері і в хатину влетіла Вікторова мати.

— Ой, Боже, людоньки, рятуйте! — заголосила невтішно.

Усі перелякано зірвалися з місць.

— Що сталося?

— Ви ж лишень подумайте, ой що робити, що діяти?

— Та перестаньте скиглити, скажіть, що сталося? — знервовано запитав Віктор.

— Кішка подушила курчат усіх до одного: двадцять троє.

— Ото і все, — розвів руками дядько Михайло і зневажливо сплюнув.

Віктор різко поставив чарку на стіл і рішуче підійшов до комірчини. Відчинив дверцята, вийняв звідти рушницю — зарядив і вискочив надвір. Усе те робив мовчки, зосереджено. Ми й собі подалися за ним. Почалася облава на кішку.

Ходили навколо хліва, заглядали до кожної комірчини. Віктор не вгавав. Злість змела з його лиця постійну самовпевненість і спокій. Коли я придивився пильніше, то побачив, що у нього точно така ж хода, як і в матері. Нахилений уперед, пальцями відштовхується від землі.

Звідкілясь позбігалися діти. Підстрижена дівчинка років десяти і білявий хлопчик.

— Татку, татку, не стріляй Багірку, у неї котенятка!

— Відчепіться, — сердито відмахнувся Віктор. І заходився шукати кішку ще з більшою заповзятливістю.

— Сюди, сюди, он вона! — гукнув біля купи складених дров міліціонер.

Усі кинулися туди. Крізь щілину я побачив вогонь зелених очей. Кішка була чорна, як сажа. А темрява закутка робила її зловісною. В очах було стільки ненависті, що аж моторошно стало.

Віктор спокійно просунув у дірку цівку рушниці. Кішка навіть не поворухнулася.

— Тату, таточку, — залементували діти і вчепилися за руку. — Не стріляй. Кошенята будуть плакати. Тату...

— Геть! — хрипло гаркнув і грубо відкинув обох. Та так, що хлопчик упав, розбивши коліно об асфальт.

Віктор того не бачив, бо пролунав постріл. Потім спересердя плюнув і пішов у напрямку літньої кухні. Ми поплентались за ним.

— Шкідлива кішка, а шкода, — сказав дядько Мишко.

Він увесь обм'як, розгубив свої жарти і приказки. Навіть коньяки пив без особливої охоти. Без його настрою не в'язалася і розмова. Молоді вийшли перекурити.

Залишилися лише ми з дядьком.

— Падлюка, — ні до кого не звертаючись, процідив крізь зуби він. — Таких стріляти треба, як ту кішку. Ото бачив: усе, що на городі, літаком відправляє в Одесу на продаж.

— А радіація?

— Хто її міряє, — помовчав, а потім додав: — Нищить чиїхось дітей.

— То чого ж ви мовчите, не скажете в очі?

— Ти що, дурний! Він же завідує магазином «Будівельник», а я почав новий будиночок будувати біля старого.

Скоро компанія зібралася знову, і пиятика потекла своїм руслом.

Луцьк.

* щебет (діал.) — верхівка стріхи.

Про автора:

Євген Хотимчук родом з Волині. Після закінчення факультету журналістики Львівського держуніверситету працював в обласній газеті. Тепер — відповідальний секретар Волинської обласної організації Спілки журналістів України.

Автор трьох книг прози: «Батькова хата», «Спокута» і «Суд». Якщо в перших двох зібрані оповідання гострого соціально-психологічного характеру, то «Суд», який побачив світ цього року в «Українському письменнику», — це роман про сучасне життя Волині. Про велику любов і про велику зраду, про зародження місцевої мафії.

Панове! Повірте,

ви гідні справжньої поваги!

Повірте,

у банку головною особою є не операціоніст, але клієнт!

Повірте,

платежі клієнтів банку повинні здійснюватися негайно, протягом усього робочого дня, а в разі необхідності,— то й у вихідні!

Повірте,

ніяких проблем із конвертацією не існує, як не існує інших проблем у клієнтів «ПРАВЕКС-БАНКУ»!

Ми обіцяємо упевнити Вас у цьому!

ГРОШІ

РОБЛЯТЬ

ГРОШІ

© trifolium, дизайн, 1994.

Ми створені для Вашого добробуту і процвітання!

Київ-21, Кловський узвіз, 9/2.
Телефони: (044) 294-79-96, 294-85-49, 294-82-22.
Факс (044) 294-84-00. Телекс 631250 ALINA SU.

«ПРАВЕКС-БАНК»: НАДІЙНІСТЬ ТА ЧЕСНЕ ПАРТНЕРСТВО!

PAREX BANK

Мы ближе, чем Швейцария!

- ОТКРЫТИЕ И ВЕДЕНИЕ СЧЕТОВ — ТЕЛ. 221649
- МОМЕНТАЛЬНЫЕ МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПЕРЕВОДЫ В ЛЮБОЙ ВАЛЮТЕ — ТЕЛ. 225276
- КОНВЕРТАЦИЯ И ОБНАЛИЧИВАНИЕ ЛЮБЫХ ВАЛЮТ — ТЕЛ. 321341
- ПОКУПКА И ПРОДАЖА ВАЛЮТЫ ЗА УКРАИНСКИЕ КАРБОВАНЦЫ, КАЗАХСКИЕ ТЕНЬГЕ И БЕЛОРУССКИЕ РУБЕЛИ — ТЕЛ. 281483
- ЛЮБЫЕ ОПЕРАЦИИ С ЗОЛОТОМ — ТЕЛ. 273776
- КОДИРОВАННЫЕ СЧЕТА (ВОЗМОЖНО УПРАВЛЕНИЕ ПО ФАКСУ) — ТЕЛ. 331970
- ДОСТАВКА НАЛИЧНОЙ ВАЛЮТЫ — ТЕЛ. 223378

Главный офис: ул. Смилшу 3, Рига LV-1522, Латвия
Тел.: (013 2) 331970, 222291 Факс: (013 2) 215201
Телекс 161207 PAREX SU

АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО **КОРТ**

Предлагает со склада в Харькове:

- ксероксы форматов А4 и А3
- телефоны, радиотелефоны и автоответчики
- телефаксы
- видеокамеры VHS-C, VHS и SuperVHS
- калькуляторы 12 и 16 разрядные

По самым низким ценам!!!

Компьютеры от 386SX до 486DX2 и Pentium с дисками от 40 мБ IDE до 2000 мБ SCSI-2.
Комплектующие к компьютерам.
Матричные и лазерные принтеры.
Плоттеры, сканеры, дигитайзеры, источники питания

Продажа за безналичные карбованцы

бесплатно:
Все компьютеры проходят тестирование в среде MS DOS 6.0 и Windows 3.1.
Мониторы укомплектованы защитным фильтром и держателем для бумаг.
В русифицированной версии Windows 3.1 по выбору заказчика устанавливаются Corel Draw 4.0, MS Word 6.0, Excel 5.0

Обеспечивается гарантийное обслуживание

г. Харьков
ул. Университетская 5
т. (0572) 23-11-89

Арбитражным судом Днепропетровской области (г. Днепропетровск, пр. Кирова, 1) 07.02.1994 г. возбуждено производство до делу № Д-б-1-10 о признании банкротом частной фирмы «Валерия» (ул. Братьев Трофимовых, д. 32, кв. 467, директор Переродова Н. И.), расчетный счет 644701 в АКБ «Дніпро» МФО 305426.

Підприємство реалізує

— Газові установки для роботи вантажних автомобілів на стиснутому газі.
В комплекті 8 полегшених балонів (дає можливість переобладнати пасажирські автобуси).
— Дизельні двигуни Д-243 з трактора МТЗ-80, використовуються для переобладнання на дизельне паливо автомобілів ЗІЛ, ГАЗ.
Наш телефон у Чернігові: (04622) 3-45-53.

ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ ПАДОВА ТРЕЙД ФЕЙРЗ ФІН МАРК ПРЕДСТАВЛЯЮТЬ ВИСТАВКУ ІТАЛБІЗНЕС

9—12 травня 1994 року

Торгово-промислова палата України
252465, Київ, вул. Велика Житомирська, 33.
Телефони: 228-06-00, 212-32-86, факс 212-33-53.
Щоденно: з 10.00 до 16.00 — для спеціалістів, з 16.00 до 18.00 — для всіх бажаючих.

Обладнання для готелів і харчової промисловості:
обладнання для консервування продуктів;
оснащення для магазинів, ресторанів, барів, їдалень;
машини та обладнання для барів, ресторанів, готелів;
м'ясопереробні машини;
машини з приготування тіста для макаронних виробів;
машини і печі для піцерій;
машини для виробництва льоду і морозива;
автомати для розливання напоїв і кавоварки.

Побутова техніка:
газові і електроплити, шашличні та грилі;
машини для виготовлення електронагрівальних елементів;
охоронні пристрої і системи;
замки врізні, замки висячі, сейфи;
обладнання для виготовлення ключів.

Нагрівальне обладнання, кондиціонери і сантехніка:
крани і змішувачі, радіатори, бойлери, водяні електронагрівачі;
розширювальні місткості для води;
клапани для газових і водопровідних систем;
насоси вихрові та зварювальні.

Будівельна промисловість:
кераміка, плитка для підлоги;
уживана техніка для каменеобробки;
полівінілхлоридові профільні системи для вікон, дверей, жалюзі;
обладнання для переробки металопрофілю.

Продукти та напої:
обчищені помідори, паста, джеми;
вина та міцні напої.

Товари для особистої гігієни:
шампуні різні, піна для ванн;
жіночі колготки.

Миючі засоби для посуду, пральні порошки.

Реклама Укрінформу.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ, «Голос України»

Йому Вінниця миліша, ніж Льєж...

Тому, хто уважно стежить за виступами вінницької «Ниви», добре відоме прізвище Косовський. Цей півзахисник виступає досить-таки результативно. Звернув на нього увагу і наставник олімпійської збірної країни Володимир Мунтян. Саме під час поїздки цього колективу до Словаччини мав нагоду ближче познайомитися з Віталієм Косовським. Скажу одразу, що хлопець він дуже симпатичний.

Йому двадцять один рік. Народився в Острозі, на Рівненщині. Там і почав грати в футбол. Потім сім'я Віталія переїхала до Нетішина. І там продовжував грати. Виступав на різноманітних юнацьких змаганнях в республіці. І, мабуть, непогано, бо здібного хлопчину запросили до РСШІ (Київ). Навчався гри в самого Володимира Григоровича Киянченка — відомого вихователя майстрів.

— **І з ким же ти навчався разом?** — запитую Віталія.

— З воротарем Циганковим, Лебедем, який раніше у «Чорноморці» виступав, а тепер за херсонську «Таврію». Ще в інтернаті на мене звернули увагу тренери хмельницького «Поділля». В цьому клубі провів півтора сезона. Застав ще другу союзну лігу. Грав і в юнацькій збірній колишнього СРСР. Саме під час відбіркового матчу цього колективу з шведами мене побачили й запросили до Вінниці.

— **Хто, Юхим Школьников?**

— Ні, це тепер Юхим Григорович — наш головний. А тоді цю посаду обіймав Олександр Томах.

—**Ти одразу став півзахисником?**

— Так, завжди грав за лівого хавбека. Щоправда, якщо є потреба, з'являюся і на правому фланзі, і під нападниками. Тому й забиваю інколи.

— **Ходять чутки, що Косовського запрошують до Бельгії. Чи так це насправді?**

— Разом із Олегом Надудою — моїм партнером по «Ниві» —«ми взимку побували на оглядинах у клубі «Стандард» (Льєж).

— **То як все там відбувалося?**

— Тренувалися разом з усіма. Ще й два матчі зіграли: товариський проти «Спартака» (Владикавказ) — 2:4 та офіційний за другий склад у рамках бельгійського чемпіонату в місті Остенді. І там невдача — 2:3.

— **Яке враження справив на керівництво «Стандарда»?**

— Ніби непогане. Але остаточне рішення бельгійців щодо нас буде оголошено по завершенні їхнього чемпіонату влітку.

— **А які плани в «Ниви»? Мабуть, не вилетіти з вищої ліги?**

— Ви надто скромно оцінюєте потенціал мого клубу. Плануємо потрапити до десятки.

— **До речі, Віталію, ти одружений?**

— Так. Оженився влітку минулого року. Моя дружина — вінничанка. Маємо власну квартиру.

— **І все ж, чи хотілося б пограти в Бельгії?**

— Якщо відверто, то ні. Спробував там. Дуже важко приживатися. Через рік-два, можливо, моя думка зміниться. А поки що не хочеться їхати з України. За чотири роки виступів за «Ниву» дечого навчився. За це дуже вдячний, зокрема, Юхимові Григоровичу Школьникову.

— **А до інших українських клубів тебе не запрошували?**

— Було й таке. Раніше кликали до себе дніпропетровці. «Чорноморець» пропонує переїхати до Одеси. А тепер і ФК «Бориспіль» — дуже цікавий колектив — запрошує. Але, повірте, голова обертом у мене від цього не піде.

— **І останнє запитання: чи поїхав би до Росії, як це роблять багато наших футболістів, і, коли б запропонували, то чи грав би за російську збірну? Адже вона — учасник чемпіонату світу.**

— Ні в якому разі. Саме в той бік мене й не тягне. Для мене лише одна збірна — України. До речі, такої ж думки і Геращенко з волгоградського «Ротора» і Сак з московського «Спартака». Як бачите, я тут не дивак...

Олександр БОЛОДУРІН, журналіст

Ситуація

РИНГ НА ЗАМКУ

ЦЕЙ зал боксу, що в Києві по Дарницькому бульвару, було побудовано і обладнано до Олімпіади-80. Тут планувалося провести підсумковий етап підготовки збірної команди країни з боксу.

Зал вийшов на славу: просторий, світлий, із зручними роздягальнями, душовою. У його стінах тренувався тоді увесь цвіт нашого боксу. Але не тільки. З усіх кінців Києва та з його околиць сюди тяглася дітвора. Магічний звук глухих ударів об тугі боксерські груші збуджував їхню уяву, змальовував захоплені сцени перемог на рингах усього світу. Але одного разу хлопці, які прийшли сюди, побачили на дверях уже, здавалося, рідного залу замок. Двері залишалися зачиненими й наступного дня, і наступного тижня...

Що ж сталося? Якщо розібратися, нічого несподіваного. Просто у спортивного товариства «Динамо», на балансі якого був зал, стало не вистачати коштів на утримання.

Сталося це кілька років тому. І ні в кого цей сумний факт не викликав особливого занепокоєння. Все через ті ж обставини — брак коштів — закривалися цілі підприємства. Де вже хвилюватися про якийсь там спортивний зал.

Але приміщення пустувало недовго. Незабаром тут організували свої тренування ті, хто навички завдання ударів не збирався показувати на рингу. Від мешканців сусідніх будинків пішли скарги. Але адміністрація району та управління внутрішніх справ і так бачили, що час наводити тут порядок. Врешті-решт було вжито рішучих заходів: спортзал очистили від бійців, так би мовити, невидимого фронту. Ось тут і починається найцікавіше.

Потрібно було вирішувати, що ж робити з приміщенням. Треба сказати, що особливих роздумів з цього приводу не було. Якщо спортивний зал перебуває в розпорядженні товариства «Динамо», отже і віддати його слід міліції. Уже навіть відомо, що тут буде: опорний пункт міліції.

Рішення, прямо скажемо, прийнято недурне. Багатьом відомо, якими складними у кримінальному плані вважаються район станції метро «Дарниця» і територія навколо універмагу «Дитячий світ». Тут правоохоронним органам вистачає роботи і вдень, і вночі. І, звичайно, свій опорний пункт поблизу був би дуже доречним.

Але тут хочеться замислитися над питанням: чи виправдовує мета засоби? Чи по-господарськи це — єдиний спеціалізований боксерський зал переобладнати в опорний пункт? Адже це вимагатиме вдвічі, або й утричі, більше коштів, ніж було б потрібно для відновлення попереднього статусу залу.

Питання про кошти — розмова окрема. Немає таких грошей і в місцевої адміністрації. І, знаючи загальний стан у країні, можна впевнено сказати: вони з'являться не скоро. Отже, не варто чекати, що найближчими роками у приміщенні залу запрацює опорний пункт.

Оглядаючи колись шикарне приміщення, мимоволі приходиш до думки: от би йому справжнього господаря! І що найцікавіше — претендент на це місце є. До того ж такий, що краще й не придумати.

Понад півроку тому в Києві з'явився і розпочав роботу професіональний боксерський клуб «Бель Фер». Президентом його став Юрій Дубей. Саме в цьому спортивному залі він уперше надів боксерські рукавички, здобув свої перші перемоги. Потім, досягши успіху, виступав на різноманітних першостях. Спортивна, а потім військова кар'єра покликали його далеко від рідного Києва. Та звільнившись з армії і повернувшись додому, Юрій передусім прийшов до залу свого дитинства. Від колишнього лиску не залишилося й сліду: обсипана штукатурка, провалена підлога, пошматований плакат «Від значка ГПО — до олімпійських медалей!» і боксерський мішок, що по-сирітськи похитується на тросі. За такого стану залу навряд чи хто-небудь, що вийшов звідси, дійде до олімпійських медалей.

Юрій Дубей та його найближчі помічники вирішують докласти власних зусиль для відбудови залу практично з руїн. Зрозуміло, що на це потрібно спеціального дозволу держадміністрації. Але йти туди й голослівно пропонувати свої послуги — не в звичаях Юрія. До справи створення проекту прилучаються закордонні фірми. Канадський професіональний боксерський клуб з Торонто на запит від президента «Бель Фер» дає згоду допомогти в обладнанні залу за світовими стандартами. Паралельно Юрій закуповує першокласне оснащення відомої фірми з виробництва спортивного інвентаря «Еверласт». Це боксерські мішки, набивні стінки, пневматичні груші, ринг, рукавиці.

Якщо вже робити, то робити все за найвищим класом, щоб потім не переробляти.

Проведено переговори й отримано цілковиту підтримку від кафедри онкології Київського інституту вдосконалення лікарів Міністерства охорони здоров'я України на співробітництво. Доктор медичних наук професор Д.Мясоєдов та професор С.Вакуленко дають гарантію, що спортсмени клубу будуть під постійним наглядом кваліфікованих спеціалістів і в їхньому розпорядженні буде найсучасніша техніка.

Окрім того, ВКФ «Протектор» погоджується поставити в залі діагностико-контрольне медичне обладнання.

Оцінюючи хоча б лише це, насилу віриш, що керівництво клубу «Бель Фер» старається для дітей. Адже рівень такий, як у національній збірній. Але в тому-то й річ, що генеральний напрям роботи боксерського клубу — це робота з дітьми. Саме для них закуповують дороге закордонне спортивне спорядження, підшуковують найкращих тренерів, планують капітальний ремонт залу. Юрій Дубей вважає, що з найперших кроків хлопці мають звикати до таких умов, до такого ставлення з боку дорослих до їхньої мрії бути справжніми спортивними бійцями.

Крім того, керівництво клубу «Бель Фер» прагне співробітництва з районним управлінням внутрішніх справ. У відремонтованому, обладнаному за світовими стандартами, спортзалі могли б організувати заняття з фізичної підготовки, з відпрацювання під керівництвом найдосвідченіших тренерів прийомів рукопашного бою представники правоохоронних органів. От тоді усім би була користь: і дітям, які сьогодні чухають свої кулаки об голови однолітків, і місцевому РУВС.

З одного боку, радісно, що знайшлася людина, котра об'єднала навколо себе справжніх ентузіастів для досягнення такої благородної мети. А з другого — є сумнів, що йому таки вдасться досягти мети.

Парадокс у тому, що ідея Юрія Дубея і всього клуб «Бель Фер» дістає цілковите схвалення скрізь, куди він не звертався. Обіцяють допомогти представник Президента у Дніпровському районі міста Києва Олександр Шевчук і заступник голови Дарницької районної держадміністрації Сергій Мельник. Обидва вони не сидять склавши руки. Та, однак, справа як була на нульовій позначці півроку тому, так і стоїть на тій же точці. Невже така хороша ідея може загинути лише через незрозумілі нам хитросплетіння бюрократичного механізму? Чи не повторюється стара історія про лебедя, рака та щуку, які, тягнучи в різні боки, так і не зрушили віз із місця?

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5
Газета виходить з 1 січня 1991 року

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о. заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО (заст. головного редактора), А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець. ♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. ♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955.
Тираж 312202

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311076.

Газету набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».